

JAARVERSLAG 2013

STICHTING PENSIOENFONDS ERNST & YOUNG

6 juni 2014

INHOUDSOPGAVE

1	Voorwoord	3
2	Jaarverslag	5
2.1	Kerncijfers	6
2.2	Organisatie	7
2.3	Profiel	8
2.3.1	Doelstelling	8
2.3.2	Pension Fund Governance	8
2.3.3	Kenmerken van de pensioenregelingen	10
2.4	Verslag van het Bestuur	14
2.4.1	Financiële positie en bestandsontwikkeling	14
2.4.2	Personalia, vergaderingen en Gedragscode	16
2.4.3	Activiteiten en besluitvorming	17
2.4.4	Beleggingen (Algemene Reserve)	23
2.4.5	Pensioenen	32
2.4.6	Uitvoeringskosten	35
2.4.7	Vooruitblik	35
3	Jaarrekening	39
3.1	Balans per 31 december 2013	40
3.2	Staat van baten en lasten 2013	41
3.3	Toelichting op de jaarrekening	42
3.3.1	Algemene toelichting	42
3.3.2	Toelichting op de balans	46
3.3.3	Toelichting op de staat van baten en lasten	58
3.3.4	Financieel toetsingskader	63
4	Overige gegevens	65
4.1	Bestemming saldo baten en lasten	65
4.2	Gebeurtenissen na balansdatum	65
4.3	Verslag Verantwoordingsorgaan	65
4.4	Controleverklaring	67
4.5	Actuariële verklaring	70

1 Voorwoord

Het resultaat van Stichting Pensioenfonds Ernst & Young over 2013 komt uit op € 63,0 miljoen positief t.o.v. € 18,9 miljoen positief over 2012. De dekkingsgraad komt daarmee uit op 118,8% (2012: 110,6%). Met ingang van 1 januari 2013 is een nieuw 5-jarig verzekeringcontract aangegaan met Aegon. De opgebouwde aanspraken tot en met 31 december 2012 onder het oude contract zijn ingebracht in het nieuwe contract onder verrekening van een overeengekomen contante afrekening toekomstige overrente door Aegon, wat een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan het positieve resultaat, dat is toegevoegd aan de algemene reserve. Dit heeft een aanzienlijke positieve invloed op de dekkingsgraad.

Het nieuwe contract is op basis van rentestandskorting (RSK) en kent dus geen winstdeling achteraf op basis van een gesepareerd beleggingsdepot (GSB), zoals in het oude contract wel het geval was. Het Pensioenfonds houdt voor de toekomst de mogelijkheid open om op enig moment terug te keren naar een contract met winstdeling op basis van een gesepareerd beleggingsdepot, in welk geval een vergoeding aan de verzekeraar voor afkoop van het huidige contract verschuldigd is. In het beleggingsbeleid wordt daarmee rekening gehouden door dit voor het deel van de beleggingen dat correspondeert met deze afkoopsom te richten naar het beschikbaar hebben van de afkoopsom op het moment van eventuele overgang naar een GSB contract. De gehele algemene reserve is beschikbaar voor risico's en indexatie. Indien op enig moment wordt besloten om over te stappen naar GSB is dat ook in het kader van de optimalisatie van de kansen op indexatie.

Het Pensioenfonds kent een volledig voorwaardelijke indexatie die afhankelijk is van de aanwezige/beschikbare middelen. Gezien de financiële positie van het Pensioenfonds ultimo 2013 is besloten per 1 januari 2014 een indexatie toe te kennen van 0,55%. De prijsindex bedroeg 0,9%. Deze indexatie sluit aan bij de indexatieambitie van het Pensioenfonds van 62% van de prijsstijgingen. Het besluit hiertoe is in 2014 genomen; de indexatiekoopsom zal in de jaarrekening over 2014 worden verwerkt.

De werkgever en de Ondernemingsraad hebben voor het jaar 2014 afgesproken dat de beschikbare premie voor de pensioenregeling, evenals in 2013, 14% bedraagt van de pensioengevende salarissen. Daarbij is ook afgesproken dat maximaal 11% beschikbaar is voor de opbouw van pensioen en de verzekering van het risico op overlijden en arbeidsongeschiktheid (in 2013 was dit 12%). Minimaal 3% is bestemd voor het opvangen van risico's en zal, voor zover niet benut, worden toegevoegd aan de algemene reserve.

In het kader van gewijzigde wet- en regelgeving is per 1 januari 2014 binnen het pensioenreglement een aantal wijzigingen doorgevoerd. De belangrijkste wijziging is dat naar aanleiding van de Wet Verhoging AOW en Pensioenrichtleeftijd de pensioenrichtleeftijd in de pensioenregeling gewijzigd is in 67 jaar. Dit betekent dat het ouderdomspensioen dat vanaf 1 januari 2014 wordt opgebouwd, ingaat op 67 jaar. Het ouderdomspensioen dat is opgebouwd tot 1 januari 2014 gaat in op 65 jaar. Het verschuiven van de pensioenrichtleeftijd naar 67 jaar in combinatie met de eerder genoemde daling van het afgesproken maximum van 11% van de pensioengevende salarissen, leidt in 2014 tot een opbouwpercentage van het ouderdomspensioen van 1,69% van de pensioengrondslag per jaar (in 2013 bedroeg dit opbouwpercentage eveneens 1,69%).

Als gevolg van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen dienen pensioenfondsen een keuze te maken uit vijf bestuursmodellen: het paritair bestuur, het onafhankelijk bestuur en drie typen van het one-tier bestuursmodel. De paritaire bestuursvorm is vrijwel gelijk aan de huidige bestuursinrichting van het Pensioenfonds. Werknemers en werkgevers vormen tezamen het bestuur, waarbij pensioengerechtigden ook vertegenwoordigd moeten zijn in het bestuur. Met ingang van 1 juli 2014 zullen de aangepaste bestuursmodellen in werking treden én moeten zij operationeel zijn. Het Bestuur heeft geconcludeerd dat, omdat zowel bij de werknemers/pensioengerechtigden als bij de werkgever voldoende deskundige bestuurders beschikbaar zijn, er een voorkeur bestaat om het paritaire model te handhaven. Eind 2013 heeft hierover ook overleg plaatsgevonden met de werkgever en Ondernemingsraad (hierna OR), waarbij zowel de werkgever als OR hebben aangegeven zich volledig te kunnen vinden in een keuze voor het paritaire bestuursmodel. Begin 2014 heeft het Bestuur een definitief besluit genomen voor het paritaire bestuursmodel.

Eind 2013 heeft EY in opdracht van het Pensioenfonds een onderzoek uitgevoerd onder de actieve deelnemers om naast het verkrijgen van inzicht in de risicobereidheid ook een beeld te krijgen van de kennis over pensioen en over het Pensioenfonds zelf. De belangrijkste bevinding was dat het merendeel van de respondenten voorzichtig is met betrekking tot het nemen van risico's, hetgeen strookt met de risicobereidheid en het beleid van het Pensioenfonds.

Bestuur Stichting Pensioenfonds Ernst & Young

2 Jaarverslag

2.1 *Kerncijfers*

	2013	2012	2011	2010	2009
Dekkingsgraad					
Dekkingsgraad	118,8%	110,6%	109,2%	109,2%	109,6%
Vereiste dekkingsgraad	101,1%	101,1%	101,1%	100,0%	100,0%
Indexatie¹					
Toegekende indexatie basisregeling	1,00%	2,30%	1,65%	0,40%	2,00%
Toegekende indexatie Toeslagreglement ²	1,00%	1,00%	1,00%	0,40%	2,00%
Prijswontwikkeling	2,00%	2,30%	1,40%	0,40%	2,50%
Samenstelling van het deelnemersbestand					
Deelnemers	3.594	3.789	3.935	3.922	4.257
Slapers	11.139	10.773	10.474	10.193	9.817
Pensioengerechtigden	<u>1.728</u>	<u>1.575</u>	<u>1.458</u>	<u>1.333</u>	<u>1.246</u>
	16.461	16.137	15.867	15.448	15.320
Pensioenverplichtingen (in miljoenen euro)					
Deelnemers	214,8	253,0	224,7	200,0	174,1
Slapers	305,6	320,7	286,5	224,6	182,5
Pensioengerechtigden	274,8	245,0	227,4	190,4	170,6
Opslag voor excassokosten	11,9	11,7	11,1	8,3	7,4
Schadereserve premievrijstelling arbeidsongeschiktheid	4,5	5,0	4,2	3,3	2,5
Voorziening uitlooprisico	1,4	1,3	1,8	1,4	1,5
Overig	<u>0,5</u>	<u>8,1</u>	<u>15,0</u>	<u>8,7</u>	<u>2,8</u>
	813,5	844,8	770,7	636,7	541,4
Baten en lasten (in miljoenen euro)					
Percentage van doorsneepremie	14,0%	13,1%	13,1%	12,0%	12,0%
Premie-inkomen (doorsneepremie)	25,9	24,3	23,7	21,9	24,4
Uitkeringen	18,0	16,8	15,5	14,8	14,2
Beleggingsresultaten risico Pensioenfonds	6,7	11,8	10,2	5,4	7,8
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten ³	2,2	5,0	3,8	3,1	2,9
Resultaat volgens staat van baten en lasten	63,0	18,9	12,2	7,0	14,0 ⁴
Beleggingsrendement (in miljoenen euro)					
Pensioenregeling ⁵	-	159,7	116,9	88,3	47,4
Algemene reserve	6,7	-	-	-	-
Bijspaarregeling	1,3	5,3	-2,4	2,0	5,9

¹ Betreft het percentage per 1 januari

² Het Toeslagreglement is van toepassing op de personen die verzekerd zijn ingevolge de 'oude basisregeling' (die gold tot en met 1996) en destijds 15 of meer deelnemersjaren hadden.

³ Voor de uitvoeringskosten per deelnemer zie paragraaf 2.4.6.

⁴ Het resultaat is exclusief de kredietrisicoafslag van € 26 miljoen.

⁵ Vanaf 2013 bedraagt dit het beleggingsrendement over de algemene reserve. In voorgaande jaren betrof dit het rendement over het gesepareerd beleggingsdepot, waar de algemene reserve onderdeel van uit maakte.

2.2 *Organisatie*

Situatie per juni 2014

Bestuur Stichting Pensioenfonds Ernst & Young

N.G. de Jager, voorzitter

M.W. Ramaekers, secretaris

J.C. Besters, penningmeester

E. Haring

H.P. Koekkoek

E. Wierenga

Pensioenbureau

F.H.M. Damen, manager

Leden Verantwoordingsorgaan

Namens de werkgever

C.H.M. Walschot

Namens de werknemers

H. Strating

Namens de pensioengerechtigden

E.J.F. Eijsackers

Accountant

Mazars Paardekooper Hoffman Accountants N.V.

Actuaris

Aon Consulting Nederland cv

2.3 Profiel

In hoofdstuk 2.3 wordt het profiel van Stichting Pensioenfonds Ernst & Young in algemene zin beschreven. Bepaalde onderwerpen worden, indien relevant, in het Verslag van het Bestuur (hoofdstuk 2.4) nader toegelicht.

2.3.1 Doelstelling

De statutaire doelstelling van Stichting Pensioenfonds Ernst & Young luidt: 'De Stichting Pensioenfonds Ernst & Young heeft ten doel rechten op pensioen toe te kennen aan deelnemers, gewezen deelnemers en hun nagelaten betrekkingen en wel in overeenstemming met de bepalingen van het pensioenreglement'.

Concreet betekent dit dat Stichting Pensioenfonds Ernst & Young verantwoordelijk is voor de uitvoering van de collectieve pensioenregeling van de Ernst & Young organisatie in Nederland (inclusief door hen aangewezen gelieerde kantoren) en Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen (gezamenlijk hierna: Ernst & Young). Hiertoe is een Uitvoeringsovereenkomst met Ernst & Young en Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen van kracht.

Het Pensioenfonds verzorgt daarnaast de uitvoering van het Toeslagreglement van Ernst & Young.

De Stichting is statutair gevestigd te Rotterdam en houdt kantoor op Marten Meesweg 51, 3068 AV te Rotterdam. Het inschrijfnummer van de Stichting in het register bij de Kamer van Koophandel is 4115678.

2.3.2 Pension Fund Governance

Het Bestuur spant zich in om de pensioenregeling die door de sociale partners is overeengekomen uit te voeren, waarbij de uitgangspunten zijn: kwaliteit, zorgvuldigheid en openheid. Het Bestuur handelt overeenkomstig de principes voor goed pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance) die de Stichting van de Arbeid heeft vastgesteld en waarvan de naleving op onderdelen in de Pensioenwet is verankerd.

Bestuur

Het Bestuur bestaat uit zes personen. Drie leden worden aangewezen door de Board of Directors van Ernst & Young Nederland LLP, twee leden worden gekozen uit en door de deelnemers en het derde deelnemersbestuurslid wordt gekozen uit en door de pensioengerechtigden. Pensioengerechtigden hebben op basis van de Pensioenwet het recht te kiezen voor een Deelnemersraad of een pensioengerechtigde als bestuurslid. Voor het laatste is gekozen.

Het Bestuur heeft een voorzitter, penningmeester en secretaris benoemd en een vijftal commissies samengesteld (AgendaCie, AuditCie, BeleggingsCie, CommunicatieCie en PensioenCie), waarin bestuursleden en medewerkers van het Pensioenbureau zijn vertegenwoordigd.

Deskundigheid en competenties

Het Bestuur heeft een Deskundigheidsplan opgesteld waarin is vastgelegd over welke deskundigheid en competenties het Bestuur dient te beschikken. Tevens bevat dit plan een inventarisatie van de bij het Bestuur aanwezige competenties en is daarin opgenomen welke acties ondernomen worden om die deskundigheid en competenties te waarborgen en zo nodig te vergroten. In principe gaat het Bestuur uit van collectieve deskundigheid en competenties. Bestuursleden vullen elkaars kwaliteiten aan, zodat in het Bestuur als geheel de vereiste kwaliteiten en kennis herkenbaar aanwezig zijn.

Begin 2014 heeft het Bestuur een uitgebreide evaluatie van haar functioneren gedaan.

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid om aan de hand van het Verslag van het Bestuur, de jaarrekening en andere informatie, een oordeel te geven over het handelen van het Bestuur. Onder het handelen van het Bestuur zijn begrepen het inrichten van het Intern Toezicht, het door het Bestuur uitgevoerde beleid evenals de beleidskeuzes voor de toekomst. In het Verantwoordingsorgaan zijn de deelnemers, de pensioengerechtigden en de werkgever in gelijke aantallen vertegenwoordigd.

Vanaf 1 juli 2014 zullen de zetels van deelnemers en pensioengerechtigden voortaan op basis van de onderlinge getalsverhouding moeten zijn verdeeld als gevolg van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen.

De vertegenwoordiger van de deelnemers wordt aangewezen door de Ondernemingsraad. De werkgever wijst zijn eigen vertegenwoordiger aan. De vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden in het Verantwoordingsorgaan wordt gekozen door middel van rechtstreekse verkiezingen door en uit de kring van pensioengerechtigden.

Visitatiecommissie

Het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Ernst & Young heeft in het kader van het intern toezicht gekozen voor een Visitatiecommissie. Bij het uitvoeren van de visitatieopdracht heeft de Visitatie-commissie de volgende taken, zijnde:

- het beoordelen van de beleids- en bestuursprocedures en –processen en de checks en balances binnen het Pensioenfonds;
- het beoordelen van de wijze waarop het Bestuur het Pensioenfonds aanstuurt;
- het beoordelen van de wijze waarop het Bestuur omgaat met de risico's op de lange termijn.

Nadat het Bestuur in 2009 voor het eerst aan een extern bureau opdracht heeft gegeven tot een visitatie, heeft in 2012 een volgende visitatie plaatsgevonden. Een visitatie moet ten minste eens in de drie jaar plaatsvinden. Vanaf 1 juli 2014 zal dit voortaan jaarlijks dienen te gebeuren als gevolg van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen.

Pensioenbureau

De operationele uitvoering wordt, conform afspraken in de Uitvoeringsovereenkomst, verzorgd door het Pensioenbureau. De medewerkers van het Pensioenbureau zijn per 1 juli 2013 uit dienst gegaan bij Ernst & Young Nederland LLP en tegelijkertijd in dienst getreden bij Stichting Pensioenfonds Ernst & Young, waarbij de kosten voortaan via een opslag op de premie aan Ernst & Young Nederland LLP in rekening worden gebracht. Het Pensioenfonds heeft een uitbestedingsovereenkomst met Ernst & Young Nederland LLP met betrekking tot het personeelsbeheer. Bij het Pensioenbureau werken vijf medewerkers (4,1 FTE). De Manager Pensions, die de werkzaamheden op het Pensioenbureau coördineert en als aanspreekpunt dient voor het Bestuur, wordt door het Bestuur van het Pensioenfonds ingehuurd.

De belangrijkste taken van het Pensioenbureau zijn:

- het houden van toezicht op de uitbestede werkzaamheden;
- controle van overige verrichtingen;
- bestuursondersteuning;
- uitvoeren van taken voor zover niet uitbesteed.
- uitvoeren van het communicatiebeleid.

Communicatie

Communicatie over het tot stand komen van pensioen als arbeidsvoorwaarde is primair de taak van de werkgever. De communicatie over de uitvoering van de pensioenregeling wordt door de pensioenuitvoerder verzorgd.

Het communicatiebeleid is vastgelegd in een Communicatieplan. In dit plan heeft het Bestuur aangegeven op welke manier het Pensioenfonds communicatie vorm geeft. De belangrijkste doelstelling is dat de deelnemer op de hoogte moet zijn van zijn of haar feitelijke pensioen. Tevens wordt nagestreefd om het pensioenbewustzijn van de deelnemers te vergroten, zodat zij op de hoogte zijn van de keuzes die ze kunnen maken en weten wat de gevolgen zijn van die keuzes.

De schriftelijke uitingen, de website, de periodieke pensioenopgaven en het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) zijn middelen die voor communicatie door het Pensioenbureau worden ingezet. Met behulp van de pensioenplanner wordt aan deelnemers een indicatie gegeven van de mogelijke pensioenaanspraken als gebruik gemaakt wordt van de verschillende keuzemogelijkheden die het pensioenreglement biedt.

2.3.3 Kenmerken van de pensioenregelingen

Algemeen

Met ingang van 2013 heeft een aantal wijzigingen plaatsgevonden in verband met nieuwe afspraken tussen werkgever en werknemers, mede naar aanleiding van het afsluiten van een nieuw garantiecontract per 1 januari 2013. Daarnaast zal met ingang van 2014 wederom een aantal wijzigingen plaatsvinden in verband met de eerder gemaakte afspraken tussen werkgever en werknemers en vanwege de Wet aanpassing AOW- en pensioenrichtleeftijd (hierna Wet VAP). In paragraaf 2.4.7 Vooruitblik worden deze wijzigingen nader toegelicht.

Pensioenregeling

De pensioenregeling kan gekarakteriseerd worden als een CDC-regeling (beschikbare premierregeling). Kern van de regeling is dat de werkgever jaarlijks een premie beschikbaar stelt waarbij door het Pensioenfonds voor het collectief van deelnemers, vanuit deze beschikbare premie, wordt getracht een middelloonregeling te financieren. De werkgever geeft hiervoor geen garanties en heeft na het voldoen van de premie geen enkele verplichting meer.

De Pensioenwet kent het fenomeen CDC-regeling niet, maar onderscheidt premieovereenkomst (premie vast, uitkering variabel), kapitaalovereenkomst (opbouw van een bepaald kapitaal op pensioendatum, waarmee op dat moment een pensioenuitkering wordt ingekocht) en uitkeringsovereenkomst (een bepaald pensioenuitkeringsniveau). Voor de werkgever werkt een CDC-regeling uit als een premieovereenkomst; voor de deelnemers beoogt een CDC-regeling uit te werken als een uitkeringsovereenkomst. De Pensioenwet schrijft voor dat een pensioenregeling strikt volgens deze driedeling moet worden geduid. In onze fondsdocumenten en uitingen spreken wij daarom van uitkeringsovereenkomst indien en voor zover formeel vereist. Waar vrijheid bestaat spreken wij in onze uitingen van een CDC-regeling.

Basisregeling

In de basisregeling is het ouderdomspensioen ondergebracht, gebaseerd op middelloon. De premie wordt steeds voor een periode van in beginsel drie jaar vastgesteld. De werkgever en de Ondernemingsraad hebben voor het jaar 2013 afgesproken dat de beschikbare premie voor de pensioenregeling 14% bedraagt van de pensioengevende salarissen.

Daarbij is tevens afgesproken dat voor 2013 maximaal 12% (en de volgende jaren maximaal 11%) beschikbaar is voor de opbouw van pensioen en de verzekering van het risico op overlijden en arbeidsongeschiktheid. Minimaal 2% (en de volgende jaren 3%) wordt toegevoegd aan het eigen vermogen van het Pensioenfonds ter voorkoming van verwatering van het eigen vermogen en uit hoofde van vergoeding voor het dragen van risico's door de deelnemers (CDC-regeling).

Het duurder worden van het opbouwen van pensioen in combinatie met het afgesproken maximum van 12% van de pensioengevende salarissen heeft geleid tot een opbouwpercentage van het ouderdomspensioen van 1,69% voor het jaar 2013. Tot 1 januari 2013 was dit 1,75% per jaar. De verlaging van het opbouwpercentage heeft alleen betrekking op de toekomstige opbouw, dat wil zeggen de opbouw vanaf 1 januari 2013. Het ouderdomspensioen gaat in op de eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer 65 jaar wordt. Bij pensioneren voor of na 65-jarige leeftijd worden op de feitelijke pensioendatum de opgebouwde pensioenaanspraken op basis van een actuariële berekening aangepast.

Op de pensioenrechten en pensioenaanspraken wordt jaarlijks toeslag (hierna indexatie) verleend van maximaal de prijsontwikkeling. Uit prognoseberekeringen in 2013 is gebleken dat de gemiddelde toekenning op de lange termijn naar verwachting 62% is van de prijsontwikkeling. Het Bestuur besluit zijn ambitie aan te sluiten op de uitkomsten van deze prognoseberekeringen (gebaseerd op de continuïteitsanalyse die iedere drie jaar wordt uitgevoerd of bij grote wijzigingen). Het Bestuur heeft een beleggingsmix gekozen voor de algemene reserve, zodanig dat bij een aanvaardbaar risico een redelijke verwachting bestaat op het halen van de ambitie. Het Bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke indexatie is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald.

Werknemers worden bij indiensttreding als deelnemer verplicht in de pensioenregeling opgenomen. Als pensioengevend salaris wordt het vaste jaarsalaris in aanmerking genomen. Over een deel van het pensioengevend salaris wordt geen pensioen opgebouwd. Dit deel wordt geacht te worden gedekt door de AOW-uitkering (franchise). Op voorstel van de werkgever is besloten de salarissen en de franchise ieder jaar op 1 oktober aan te passen.

Met ingang van 1 april 2012 wordt de eerste AOW-uitkering uitgekeerd per de dag waarop iemand werkelijk de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt. Gevolg is dat er een inkomenshiaat kan ontstaan vanaf de pensioendatum tot de datum waarop men werkelijk de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt. Het pensioenreglement van het Pensioenfonds voorziet niet in een compensatie van het ontstane hiaat en het Bestuur heeft vastgesteld dat het Pensioenfonds geen mogelijkheden heeft het eventuele ontstane AOW-hiaat te compenseren.

De prepensioenregeling is vanaf 2007 premievrij gemaakt. Dit houdt in dat er geen sprake meer is van verdere opbouw van pensioenen en dat het reeds opgebouwde prepensioen als prepensioen blijft toebehoren aan de deelnemers.

De basisregeling voorziet ook in voorzieningen voor de nabestaanden. Voor de partner van de deelnemer wordt een levenslang partnerpensioen verzekerd. Dit pensioen is gelijk aan 75% van het te bereiken ouderdompensioen. Jaarlijks wordt 75% van het in dat jaar opgebouwde ouderdompensioen ingekocht. Het nog niet ingekochte deel van het levenslange partnerpensioen wordt op risicobasis verzekerd. Over de actieve diensttijd voor 2005, waarover deels geen (reglementair) partnerpensioen is opgebouwd, wordt dit pensioen eveneens op risicobasis verzekerd. Beide risicodekkingen vervallen als het deelnemerschap eindigt.

Verder worden, gedurende het deelnemerschap, voor de nabestaanden de volgende pensioenen verzekerd:

- Een tijdelijk partnerpensioen, 15% van het te bereiken ouderdompensioen in aanvulling op het levenslange partnerpensioen van 75%.
- Een ANW-hiaatpensioen, indien de begunstigde geen recht heeft op de (wettelijke) uitkering uit hoofde van de ANW.
- Een wezenpensioen, 14% van het te bereiken ouderdompensioen (met een maximum van 9% van het pensioengevend jaarsalaris).

Bij beëindiging van het deelnemerschap komen deze dekkingen zonder aanspraken te vervallen.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is verzekerd op basis van zes klassen. Op het moment dat de deelnemer recht krijgt op een uitkering uit hoofde van de WIA, wordt, onder voortzetting van de pensioenopbouw, (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling verleend.

Voor (kandidaat)-notarissen geldt dat zij verplicht verzekerd zijn via Stichting Notarieel Pensioenfonds (hierna SNP) en voor medewerkers die werkzaam zijn in een ondersteunende functie op het notariaat geldt dat zij verplicht verzekerd zijn via Stichting Bedrijfspensioenfonds voor medewerkers in het Notariaat (hierna BPFN). Indien de reguliere pensioenopbouw achterblijft bij de opbouw volgens de pensioenregeling van Pensioenfonds Ernst & Young, vindt een aanvullende pensioenopbouw plaats in Pensioenfonds Ernst & Young.

Uitgangspunt hierbij is dat de betreffende medewerker bij SNP danwel bij BPFN pensioen opbouwt. Indien op grond van de regeling bij Pensioenfonds Ernst & Young meer zou worden opgebouwd dan bij SNP, of BPFN, wordt voor het meerdere (surplus) een pensioenaanspraak opgebouwd bij Pensioenfonds Ernst & Young. De totale pensioenaanspraak bestaat dan uit het (volledig) opgebouwde pensioen bij het SNP, of bij BPFN en een (eventueel) surplus bij Pensioenfonds Ernst & Young.

Een eventuele korting op de pensioenaanspraken door SNP, of BPFN, wordt niet aangevuld door Pensioenfonds Ernst & Young.

Pensioenbijspaarregeling

Het Pensioenfonds biedt aan de deelnemers de mogelijkheid om voor eigen rekening en risico te sparen voor een kapitaal op een pensioenspaarrekening om daarmee op de pensioendatum (her)verzekerde pensioenaanspraken te kunnen inkopen. Als de deelnemer voor de pensioendatum overlijdt, wordt het pensioenkapitaal aangewend voor partnerpensioen en/of wezenpensioen.

Hiertoe wordt voor de betrokken deelnemers een individuele beleggingsrekening geopend met een daaraan verbonden beleggingsdepot voor de pensioenbeleggingen.

De deelnemers kunnen er voor kiezen om hun bijdragen te beleggen in verschillende beleggingsfondsen. Met de komst van de Pensioenwet hebben pensioenuitvoerders nadrukkelijk een zorgplicht opgelegd gekregen met betrekking tot producten met een dergelijke beleggingsvrijheid.

Tenzij de (gewezen) deelnemer anders beslist, belegt hij of zij door middel van het zogenaamde life cycle beleggen. Bij aanvang wordt er een risicoprofiel opgesteld; hierbij hoort een beleggingsmix. De beleggingsmix wordt automatisch aangepast als de (gewezen) deelnemer een volgende leeftijdscategorie bereikt. Op deze manier wordt het beleggingsrisico kleiner naarmate de pensioendatum nadert. De deelnemer geeft hierdoor de zorg van zijn of haar beleggingsportefeuille uit handen.

In de Pensioenwet staat vermeld dat de pensioenuitvoerder de (gewezen) deelnemer de mogelijkheid geeft om de verantwoordelijkheid voor de beleggingen over te nemen. Indien de (gewezen) deelnemer deze verantwoordelijkheid heeft overgenomen, informeert de pensioenuitvoerder de (gewezen) deelnemer over de spreiding van de beleggingen in relatie tot de duur van de periode tot de pensioendatum, waarbij het beleggingsrisico kleiner wordt naarmate de pensioendatum nadert. Tevens onderzoekt de pensioenuitvoerder, ten minste één keer per jaar, of de beleggingen van de (gewezen) deelnemer zich bevinden binnen de hiervoor gestelde grenzen.

De Pensioenbijspaarregeling (hierna PBR) wordt uitgevoerd door ING Investment Management (hierna ING IM) door middel van het product 'Mijn Pensioen'.

Via 'Mijn Pensioen' kan de deelnemer zijn risicoprofiel bepalen, beleggingskeuzes maken en eventueel persoonlijke gegevens of e-mailadres aanpassen. Indien de deelnemer geen keuzes maakt, belegt hij of zij in de LifeCycle Mix met een defensief risicoprofiel.

Fiscale kwalificatie

Zowel de basisregeling als de pensioenbijspaarregeling voldoen aan de systematiek en juridische regels omtrent de fiscale behandeling van pensioenen teneinde te kwalificeren als een pensioenregeling in de zin van de Wet op de loonbelasting 1964.

Toeslagregeling

Het Toeslagreglement is van toepassing op de personen die verzekerd zijn ingevolge de 'oude basisregeling' (die gold tot en met 1996) en destijds 15 of meer deelnemersjaren hadden. De regeling is gericht op 'het op enigerlei wijze tegemoetkomen aan een vermindering van de koopkracht van ingegane of premievrije pensioenen van begunstigten door middel van toeslagen.'

De toeslagregeling is een voorwaardelijke regeling. Zonder voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de Board of Directors van Ernst & Young Nederland LLP zal het Bestuur geen toeslag toekennen. In beginsel geldt de procentuele salarisverhoging die in enig jaar aan de actieve werknemers van Ernst & Young wordt toegekend als maatstaf voor toekenning van de toeslag, waarbij deze nooit meer zal bedragen dan zes procent.

Als de toegekende toeslag hoger is dan de verhoging van de pensioenaanspraken en pensioenrechten uit indexatie, zoals die door het fondsbestuur is vastgesteld, zal de koopsom die nodig is om dit verschil in te kopen bij Ernst & Young apart in rekening worden gebracht.

Verzekering

De aanspraken uit de basis- en toeslagregeling zijn volledig verzekerd bij Aegon. De verzekering van de verplichtingen, voortvloeiend uit de volgens de pensioenregelingen gedane toezeggingen, geschiedt op basis van tijdsevenredige financiering. De overeenkomst met Aegon heeft de vorm van een 'garantiecontract'. Dit houdt in dat Aegon de uitkering van de opgebouwde en gefinancierde pensioenaanspraken volledig garandeert. Ook betekent dit dat als bij verlenging van de overeenkomst in de

toekomst zwaardere grondslagen gelden, bijvoorbeeld vanwege toegenomen levensverwachtingen, de lasten daarvan geheel voor rekening komen van Aegon.

Het huidige contract eindigt op 31 december 2017. Indien per 1 januari 2018 geen nieuw contract wordt gesloten, heeft het Pensioenfonds de keuze om de opgebouwde pensioenaanspraken premievrij achter te laten. De lopende verzekeringen worden premievrij gemaakt, waarbij de garantie voor de volle duur van de verzekeringen blijft gelden. Ook is het mogelijk dat de pensioenverplichtingen met de daarbij behorende waarde worden overgedragen aan het Pensioenfonds.

Gezien de vormgeving van de uitvoering door middel van het met de verzekeraar gesloten garantiecontract, zijn de risico's ten aanzien van de opgebouwde aanspraken voor de deelnemer beperkt tot de toekomstige indexaties en het kredietrisico ten aanzien van Aegon. Het garantiecontract kent geen technische winstdeling (betrekking hebbend op de behaalde resultaten op sterfte en arbeidsongeschiktheid) en geen winstdeling achteraf op beleggingsrendement.

Algemene reserve belegd in beleggingsproducten

De beleggingen die tot en met eind 2012 tegenover het eigen vermogen stonden, leidden tot een vordering van het Pensioenfonds op Aegon en Nationale-Nederlanden. Er was immers door het Pensioenfonds niet in concrete stukken belegd. Om het kredietrisico dat op de verzekeraars werd gelopen te verminderen, is in 2012 besloten om het eigen vermogen te gaan beleggen in concrete beleggingsproducten.

Het Bestuur heeft op 5 december 2012 besloten tot het beleggen van de Algemene Reserve bij ING IM op basis van het bedieningsconcept 'execution only', wat wil zeggen dat de beleggingsbeslissingen door het Bestuur van het Pensioenfonds worden genomen.

Actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN)

In de Statuten wordt tot uiting gebracht dat het fonds werkt volgens een door het Bestuur vastgestelde Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN), zoals bedoeld in de Pensioenwet en het daaruit voortvloeiende Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen.

De ABTN heeft als doel:

- aan de hand van een beschrijving van de hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem en van de opzet van de administratieve organisatie en interne controle integraal inzicht te geven in het functioneren van het fonds en
- een beschrijving te geven van het door het fonds te voeren beleid, waarbij de financiële opzet en de grondslagen waarop dit beleid berust, gemotiveerd omschreven zijn.

De ABTN heeft de hoedanigheid van een bedrijfsplan dat het algeheel functioneren inzichtelijk maakt.

2.4 Verslag van het Bestuur

2.4.1 Financiële positie en bestandsontwikkeling

Ontwikkeling van de vermogenspositie

De verplichtingen van het Pensioenfonds uit hoofde van de pensioenregeling zijn volledig verzekerd bij Aegon door middel van een garantiecontract zonder winstdeling achteraf.

Kredietrisico

Verzekerde pensioenfondsen hoeven geen rekening te houden met het kredietrisico op de verzekeraar bij de berekening van het vereist eigen vermogen (hierna VEV) en de dekkinggraad.

Aan deelnemers van verzekerde pensioenfondsen worden dezelfde zekerheidswaarborgen geboden als aan deelnemers van direct verzekerde regelingen, waarbij de werkgever de regeling rechtstreeks heeft ondergebracht bij de verzekeraar.

Daarnaast zal voor verzekerde pensioenfondsen de eis van het minimaal vereist eigen vermogen (hierna MVEV) altijd gelden, omdat deze eis los staat van het kredietrisico en voortvloeit uit artikel 17 van de Europese pensioenrichtlijn (richtlijn 2003/41/EG). Dit betekent dat zij in alle gevallen een buffer van beperkte omvang moeten aanhouden van circa 1% van de technische voorzieningen, hetgeen neerkomt op een minimale vereiste dekkinggraad van 101%.

Algemene reserve

De algemene reserve bedraagt ultimo 2013 € 152,9 miljoen (ultimo 2012 € 83,3 miljoen). Met ingang van 1 januari 2013 is een nieuw 5-jarig verzekeringscontract aangegaan met Aegon. De opgebouwde aanspraken tot en met 31 december 2012 onder het oude GSB-contract (co-assurantie Aegon en Nationale-Nederlanden) zijn ingebracht in het nieuwe RSK-contract (alleen Aegon) onder verrekening van een overeengekomen vergoeding van € 53,5 miljoen. De verhoging van de algemene reserve is met name hierdoor veroorzaakt.

De pensioenregeling kent een volledig voorwaardelijke indexatie die afhankelijk is van de in de algemene reserve aanwezige beschikbare middelen en het rendement daarover. In de bestuursvergadering van 17 januari 2014 is het besluit genomen om een indexatie toe te kennen per 1 januari 2014 van 0,55%, waar de prijsindex 0,9% bedraagt. Dit is in lijn met de indexatieambitie. Begin 2014 is het besluit gecommuniceerd met de deelnemers. Met de toekenning van de indexatie per 1 januari 2014 is een bedrag van circa € 4,5 miljoen als koopsom gemoeid. Dit bedrag wordt in 2014 als last genomen, omdat na balansdatum tot de indexatie is besloten.

Bufferreserve

Per einde 2012 waren de bij Aegon en Nationale-Nederlanden aangehouden middelen € 6,6 miljoen hoger dan de tegen marktwaarde gewaardeerde pensioenverplichtingen op basis van contractgrondslagen. Ingevolge het tot en met 2012 geldende contract met verzekeraars diende dit overschot als buffer/garantie voor eventuele toekomstige onderrendementen. In de jaarrekening 2012 is dit bedrag dan ook als bufferreserve verantwoord en niet onder de algemene reserve. Alvorens overrente ten goede kwam aan de algemene reserve moest de buffer stijgen tot 9,94% (ultimo 2012 € 79,1 miljoen) van de tegen actuele rente gewaardeerde pensioenverplichtingen op basis van contractgrondslagen. Met het afsluiten van een nieuw verzekeringscontract per 1 januari 2013 is de verplichting om een dergelijke bufferreserve aan te houden vervallen en is deze overgeboekt naar de algemene reserve. Hierover is een dispuut met Aegon. Voor nadere toelichting verwijzen wij naar de jaarrekening onder toelichting (3) op de post Vordering op verzekeraars uit hoofde van bufferreserve en technische winstdeling.

Solvabiliteit

Het Pensioenfonds verzekert de pensioenaanspraken op basis van een middelloonregeling met voorwaardelijke indexatie. Vanwege de volledige verzekering van de aanspraken houden wij solvabiliteit aan overeenkomstig de wettelijke normen voor verzekerde pensioenfondsen. De wettelijke norm voor het aan te houden eigen vermogen luidt dat het eigen vermogen op de

balansdatum ten minste gelijk is aan het wettelijk MVEV, respectievelijk ten minste gelijk is aan het wettelijk VEV, indien dit hoger is dan het MVEV.

Omdat onze risico's ten aanzien van de pensioenverplichtingen volledig zijn ondergebracht bij de verzekeraar, betekent dit dat het VEV nihil is. Immers, vrijwel alle risico's die bij het bepalen van de omvang van het VEV op basis van het standaardmodel aan de orde zijn, zoals genoemd in artikel 24 van het Besluit FTK, zijn niet aan de orde. Dit geldt bijvoorbeeld voor risico's als het verzekeringstechnische risico, het renterisico, het aandelen- en vastgoedrisico, het valutarisico, het grondstoffenrisico, het liquiditeitsrisico, het concentratierisico en het operationeel risico. Deze risico's zijn door de verzekeraar overgenomen. Alleen het kredietrisico op Aegon is aanwezig. Uiteraard bewaakt het Bestuur de ontwikkeling van dit kredietrisico.

Pensioenbijspaarregeling

De PBR betreft een individuele beschikbare premieregeling, waarbij alle resultaten direct worden verwerkt in het opgebouwde saldo per deelnemer. Het beleggingsrisico ligt bij de deelnemers, en derhalve niet bij het Pensioenfonds. Volgens het besluit FTK dient voor deze bijspaarregeling een MVEV aangehouden te worden ter grootte van 1% van de technische voorziening voor risico deelnemers.

Voor de basisregeling bedraagt het MVEV 1% van de technische voorziening (afgedekt door garantiecontract). Per saldo is het MVEV van het Pensioenfonds per 31 december 2013 gelijk aan € 8,5 miljoen, ofwel 1,05% van de technische voorzieningen (ultimo 2012 € 8,8 miljoen en 1,05% van de technische voorzieningen).

Analyse van het resultaat

Het resultaat van het Pensioenfonds over 2013 is op € 63,0 miljoen positief uitgekomen tegenover € 18,9 miljoen positief over 2012. Dit resultaat wordt als volgt weergegeven:

(in miljoenen euro)	2013	2012
Resultaat op beleggingen	6,7	18,5
Resultaat op premies en koopsommen	3,9	6,5
Technisch resultaat verzekeraar	0,0	1,8
Indexaties	0,0	-7,5
Overige baten en lasten	52,4	-0,4
Totaal	63,0	18,9

Het resultaat op beleggingen van € 6,7 miljoen betreft het behaalde rendement op de beleggingen die staan tegenover de algemene reserve. Het resultaat op premies en koopsommen betreft het verschil tussen de ontvangen premie en de aan Aegon verschuldigde premie. De indexatielast per 1 januari 2014 wordt verantwoord in 2014, omdat in tegenstelling tot voorgaande jaren het besluit niet in het verslagjaar maar in 2014 is genomen. Onder de overige baten en lasten is de € 53,5 miljoen vergoeding opgenomen, die is ontvangen voor de inbreng van de onder het oude contract opgebouwde aanspraken.

Financiële resultaten bijspaarregeling

Inzake de PBR, waarbij naar keuze en voor rekening van de deelnemers gelden belegd worden, is over 2013 een positief beleggingsrendement behaald van € 1,3 miljoen ten opzichte van een positief resultaat over 2012 van € 5,3 miljoen.

De PBR wordt uitgevoerd door ING IM. Het rendement en de beheerkosten van de afzonderlijke beleggingsfondsen bedroegen in 2013:

Beleggingsfonds	Rendement	Lopende Kosten Ratio
BNP Paribas OBAM N.V.	12,75%	0,65%
BlackRock Euro Credit Bond Index Fund	1,78%	0,08%
BlackRock Euro Government Bond Index Fund	2,13%	0,08%
BlackRock Inst Euro Liquidity	0,02%	0,20%
BlackRock World Index Fund	21,08%	0,07%
Parvest Bond Euro Long Term Privilege Cap	1,42%	0,75%
Parvest Bond World Emerging Local	-15,90%	0,98%
Parvest Bond World High Yield	5,86%	0,85%
Vanguard 20+year Euro Treasury	-5,89%	0,15%
Vanguard Emerging Markets Stock Index Fund	-7,11%	0,40%
Vanguard Eurozone Inflation-Linked Bond Index	-0,23%	0,15%
Liquiditeiten	1,75%	0,00%

De fee voor ING IM bedraagt 0,30% over het totale beheerd vermogen, onder verrekening van eventuele retourprovisies (distributievergoedingen) en door ING IM bedongen kortingen op beheerfees van fondsen waarin wordt belegd. De transactiekosten over 2013 zijn niet bekend. Deze kosten zijn in de beleggingsopbrengsten en daarmee de koers van de beleggingsfondsen verwerkt. Pensioenfonds Ernst & Young blijft er naar streven om een zo volledig mogelijk inzicht in de kosten van vermogensbeheer te krijgen.

Bestandsontwikkeling

Per 31 december 2013 is de samenstelling van het verzekerdenbestand als volgt:

	Man		Vrouw		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Actieven	2.044	22	1.436	20	3.480	21
Actieven (premievrij)	31	0	83	1	114	1
Slapers	6.226	67	4.913	69	11.139	68
Pensioengerechtigden	<u>1.051</u>	<u>11</u>	<u>677</u>	<u>10</u>	<u>1.728</u>	<u>10</u>
Totaal	9.352	100	7.109	100	16.461	100

Het verloop van het aantal actieve deelnemers, slapers en pensioengerechtigden is als volgt samen te vatten:

	Actieven	Slapers	Pensioengerechtigden
Stand per 1 januari 2013	3.789	10.773	1.575
Indiensttredingen	514	0	0
Uitdiensttredingen	-684	684	0
Afkoop/waardeoverdracht	0	-86	0
Ingang pensioen	-30	-143	173
Overlijden	-4	-12	-37
Ingang pensioen als gevolg van overlijden	0	0	42
Overige mutaties	<u>9</u>	<u>-77</u>	<u>-25</u>
Stand per 31 december 2013	3.594	11.139	1.728

2.4.2 Personalialia, vergaderingen en Gedragscode

In 2013 heeft de samenstelling van het Bestuur geen wijziging ondergaan.

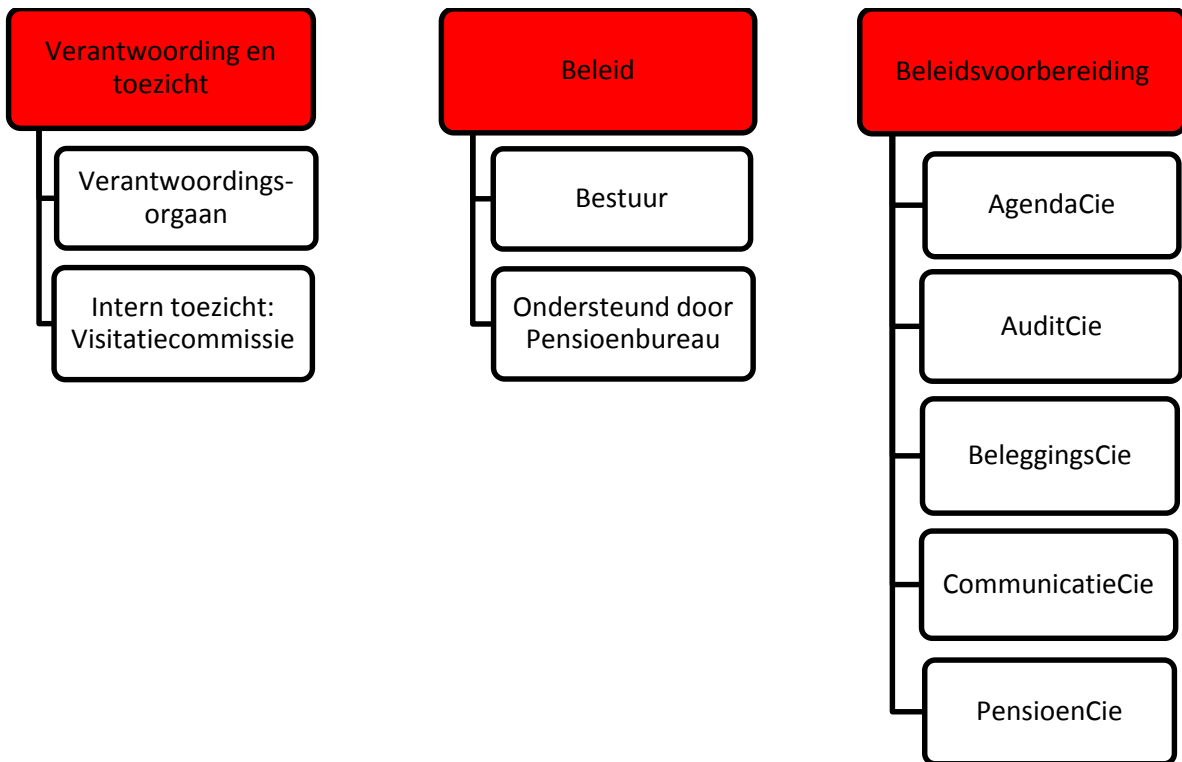
Het Bestuur vergaderde in 2013 zes keer.

Ieder jaar verklaren bestuursleden en andere bij het Pensioenfonds betrokken personen schriftelijk of ze de Gedragscode hebben nageleefd. Uit de hierover afgegeven verklaringen blijkt dat er over 2013 geen zaken hebben plaatsgevonden die in strijd zijn met de Gedragscode.

2.4.3 Activiteiten en besluitvorming

Organisatie van het Bestuur

Ten aanzien van de organisatie van het Bestuur is gekozen voor een model waar gewerkt wordt met commissies vanuit het Bestuur, die samen met het Pensioenbureau besluiten voorbereiden en implementeren, alsmede adviezen geven. Een vijftal commissies is samengesteld (AgendaCie, AuditCie, BeleggingsCie, CommunicatieCie en PensioenCie). Het Bestuur blijft, zonder enige uitzondering, eindverantwoordelijk.

Bestuur Stichting Pensioenfonds Ernst & Young

<i>Werkgeversleden</i>	AgendaCie	AuditCie	BeleggingsCie	CommunicatieCie	PensioenCie
N.G. de Jager (voorzitter)	√		√		√
J.C. Besters (penningmeester)		√	√		
E. Haring				√	

Werknemersleden

M.W. Ramaekers (secretaris)	√			√	
E. Wierenga			√		√

Pensioengerechtigde

H.P. Koekkoek	√				
---------------	---	--	--	--	--

Pensioenbureau

	AgendaCie	AuditCie	BeleggingsCie	CommunicatieCie	PensioenCie
F.H.M. Damen	√	√	√	√	√
M.P. van der Ham		√	√		
E.G. de Willigen				√	√
G.M.E. van Wissen- Giesen	√				

Hieronder beschrijven wij de activiteiten van de diverse commissies.

AgendaCie

De AgendaCie komt voorafgaand aan de bestuursvergadering bijeen. De taken van de AgendaCie zijn het opstellen van de agenda voor de bestuursvergadering, het maken van een tijdsplanning voor het bespreken van de geagendeerde onderwerpen en het beoordelen van de kwaliteit van de concept vergaderstukken.

AuditCie

Het Bestuur besteedt de voorbereidingen ten aanzien van de financiële verantwoording en verslaglegging van het Pensioenfonds uit aan de AuditCie. De AuditCie heeft ten behoeve van het Bestuur een adviserende taak.

Specifieke verantwoordelijkheden en taken van de AuditCie zijn:

- Het opstellen van een concept jaarverslag.
- Het opstellen van kwartaalrapportages.
- Het opstellen van organisatie- en risicobeheerprocedures, waaronder de beschrijving van de AO/IC en de Risicomatrix.
- De monitoring van de risicobeheersings- en controlesystemen (inclusief de afhandeling van de voorgestelde verbeteracties van de externe accountant, van de externe (certificerend) actuaire en/of het Bestuur).
- De monitoring van het contract met de verzekeraar alsmede de SLA met de verzekeraar.
- Het doen van voorstellen aan het Bestuur op het taakgebied van de AuditCie waarover bestuursbesluiten zijn vereist.

De AuditCie heeft tot taak actuele ontwikkelingen op het gebied van financiële verantwoording en verslaglegging te volgen. Voor zover de AuditCie in deze ontwikkelingen aanleiding ziet het format of de periodiciteit van de rapportage van het Pensioenfonds aan te passen, heeft de AuditCie tot taak het Bestuur hierover op eigen initiatief te adviseren.

De AuditCie vergadert zo dikwijls als wenselijk is.

Beleggingscommissie

De BeleggingsCie heeft ten behoeve van het Bestuur een adviserende, initiërende en toezichhoudende taak:

- Adviserende taak: de BeleggingsCie adviseert het Bestuur over het beleggingsbeleid, waaronder het beleggingsplan en de af te sluiten contracten inzake de uitbesteding van de uitvoering van de door de BeleggingsCie c.q. het Bestuur genomen beleggingsbesluiten.
- Toezichhoudende taak: de BeleggingsCie heeft tot taak toezicht uit te oefenen op de wijze waarop de uitbestede werkzaamheden plaatsvinden.
- De beleggingscommissie bewaakt dat beleggingen plaatsvinden binnen het strategische beleggingsbeleid dat door het bestuur is vastgesteld, waarbij zij de bevoegdheid heeft om binnen door het bestuur vastgestelde bandbreedtes af te wijken van de strategische beleggingsmix.

- Het opstellen van organisatie- en risicobeheerprocedures, waaronder de beschrijving van de AO/IC en de Risicomatrix.

Het Bestuur wijst er nadrukkelijk op dat de uitbesteding plaatsvindt op basis van 'execution only'. Alle beleggingsbeslissingen worden door het Bestuur c.q. de BeleggingsCie genomen.

De BeleggingsCie heeft tot taak actuele ontwikkelingen op beleggingsgebied te volgen. Voor zover zij in deze ontwikkelingen aanleiding ziet de beleggingsstrategie van het fonds aan te passen, moet zij het Bestuur hierover op eigen initiatief adviseren. De BeleggingsCie vergadert zo dikwijls als wenselijk is, doch tenminste eenmaal per kwartaal.

Communicatiecommissie

Het Bestuur besteedt de (voorbereidingen ten aanzien van) communicatie uit aan de CommunicatieCie.

De CommunicatieCie heeft ten behoeve van het Bestuur een adviserende taak en toezichhoudende taak. De CommunicatieCie adviseert het Bestuur over het communicatiebeleid, waaronder het communicatieplan, de inhoud van de diverse fondsdocumenten, evenals de wettelijke richtlijnen voor het door het pensioenfonds uit te voeren communicatiebeleid.

Specifieke verantwoordelijkheden en taken zijn:

- Het afstemmen van de communicatie op verschillende doelgroepen.
- Het zich voortdurend op de hoogte houden van de wettelijke voorschriften en aanbevelingen van de overheid ter zake van communicatie door pensioenfonds.
- Uitwerken van communicatiemiddelen en indien van toepassing de wijze van meting van de effectiviteit hiervan (o.a. de Pensioenovereenkomst, de startbrief, de pensioenopgave, de fondsdocumenten, de pensioenplanner, het jaarverslag en de website van het Pensioenfonds).
- Gevraagd en ongevraagd het Bestuur adviseren ten aanzien van het vast te stellen communicatiebeleid en formulering van voorstellen om dit, waar nodig en/of gewenst, aan te passen.

De communicatie over de uitvoering van de pensioenregeling wordt door zowel de werkgever, de verzekeraar, als het Pensioenfonds verzorgd. De Communicatiecommissie houdt toezicht op de wijze waarop de communicatie vanuit de werkgever en verzekeraar verloopt.

De CommunicatieCie vergadert zo dikwijls als wenselijk is.

Pensioencommissie

Het Bestuur besteedt de beleidsvoorbereidende taken (deels) uit aan de PensioenCie. De PensioenCie heeft ten behoeve van het Bestuur een adviserende taak en houdt namens het Bestuur toezicht op de naleving van het contract en de service level agreement met de verzekeraar.

De PensioenCie adviseert het Bestuur over de aard en inhoud van de Uitvoeringsovereenkomst en het algemene pensioenbeleid (inclusief fondsgrondslagen, het beleid ten aanzien van de premie, het herverzekeringsbeleid en de indexering). Daarnaast adviseert de PensioenCie inzake de wijze van vastleggen van het beleid in het Pensioenreglement en de overige fondsdocumenten alsook het wijzigen van deze documenten door in- en externe ontwikkelingen.

Specifieke verantwoordelijkheden en taken zijn:

- Het volgen van ontwikkelingen in wet- en regelgeving op pensioengebied.
- Het volgen van ontwikkelingen ten aanzien van overlevingsgrondslagen.
- Het voorbereiden van de nieuwe Uitvoeringsovereenkomst, het Pensioenreglement en de ABTN.
- Het up-to-date houden van alle overige fondsdocumenten.
- Het doen van voorstellen aan het Bestuur op het taakgebied van de PensioenCie waarover bestuursbesluiten zijn vereist.

Ten slotte adviseert de PensioenCie het Bestuur over de opzet van het risicomanagement. De PensioenCie heeft tot taak actuele ontwikkelingen op pensioengebied te volgen. Voor zover de PensioenCie in deze ontwikkelingen aanleiding ziet het beleid van het fonds aan te passen, moet de PensioenCie het Bestuur hierover op eigen initiatief adviseren.

De PensioenCie vergadert zo dikwijls als wenselijk is.

Risicobeheer

Het Pensioenfonds heeft te maken met verschillende soorten van risico's, zowel financieel als niet-financieel, die de doelstelling van het fonds in gevaar (kunnen) brengen. Het beheersen van deze risico's wordt daarom door ons gezien als een van onze kerntaken.

Het Pensioenreglement bepaalt dat de werkgever voor een vastgestelde periode een vast premiepercentage van de pensioengevende salarissen aan het Pensioenfonds betaalt. Het Pensioenfonds zorgt vervolgens voor opbouw en uitkering van pensioen op basis van een middelloonsysteem. Het opbouwpercentage is voor alle actieve deelnemers gelijk, ongeacht leeftijd en geslacht. De risico's zijn volledig overgedragen naar de collectiviteit van het Pensioenfonds.

De werkgever en de Ondernemingsraad komen in onderling overleg overeen de hoogte van de premie en welk deel van deze premie beschikbaar is voor inkoop en verzekering van pensioenaanspraken (restant is bestemd voor risico's en buffervorming). Vervolgens bepaalt het Pensioenfonds welke aanspraken met deze premie kunnen worden ingekocht.

Het beleid van ons risicobeheer is vastgelegd in de ABTN. Het Bestuur heeft in kaart gebracht welke risico's inherent zijn aan de activiteiten van het Pensioenfonds. In de daartoe opgestelde risicomatrix worden de risico's met bijbehorende beheersingsmaatregelen benoemd. De risicomatrix wordt in iedere bestuursvergadering besproken.

De risico's worden onderscheiden in financiële en niet-financiële risico's.

De risico's die de deelnemers lopen, worden beperkt door middel van het beleid van het Pensioenfonds. Het Pensioenfonds koopt de pensioenaanspraken in bij de verzekeraar, waardoor de risico's in belangrijke mate zijn overgeheveld naar de verzekeraar. Wat voor het Pensioenfonds resteert, is het kredietrisico (de kans dat de verzekeraar zijn verplichtingen niet nakomt).

Als voornaamste risico voor de deelnemers van het Pensioenfonds resteert het indexatierisico (de kans dat het pensioen niet waardevast kan worden gehouden).

Hieronder beschrijven we hoe wij als Bestuur omgaan met de belangrijkste risico's.

Beleggingsrisico

Het beleggingsrisico is het risico dat verwachte rendementen in werkelijkheid hoger of lager kunnen uitvallen. Omdat het fonds haar verplichtingen heeft verzekerd, door middel van een garantiecontract, is dit risico in beginsel voor het fonds nihil. In het garantiecontract is geen winstdeling op het beleggingsrendement van toepassing.

Het fonds loopt wel beleggingsrisico op het belegde eigen vermogen.

Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico dat een tegenpartij contractuele verplichtingen niet nakomt. Omdat het fonds haar verplichtingen heeft verzekerd door middel van een garantiecontract, hebben wij hiermee de risico's, die verbonden zijn met de reeds opgebouwde aanspraken van de deelnemers, grotendeels overgedragen aan Aegon. Het kredietrisico is daarmee het belangrijkste niet afgedekte risico. Om dit risico te beheersen is het garantiecontract aangegaan met een gerenommeerde verzekeraar in de markt.

Verzekeraars staan onder toezicht van De Nederlandsche Bank. Dat verkleint de kans dat verzekeraars niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen. In uiterste situaties is het mogelijk dat een verzekeraar toch failliet gaat. In zo'n geval zal het Pensioenfonds naar verwachting een groot deel van de pensioengelden kunnen terughalen (preferente vordering), maar wellicht niet het volledige pensioen. Daardoor kan bij faillissement van Aegon het pensioen verlaagd worden. Op dit moment ziet het Pensioenfonds geen reden om te twijfelen aan de kredietwaardigheid van de verzekeraar en is voor het kredietrisico geen voorziening gevormd.

Het Pensioenfonds loopt daarnaast kredietrisico op de beleggingen voor eigen rekening.

Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat veronderstellingen die zijn gebruikt voor de bepaling van de pensioenverplichtingen afwijken van de werkelijkheid. Het belangrijkste risico in dit kader is dat deelnemers langer leven dan is

verondersteld. Door de overeenkomst met Aegon is de uitkering van de opgebouwde en gefinancierde pensioenaanspraken gegarandeerd en is het verzekeringstechnisch risico dus aan de verzekeraar overgedragen.

Het Bestuur hanteert voor de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen de AG-prognosetafel 2012-2062 met een correctie voor ervaringssterfte voor de inkomensklasse hoog over de periode 2007-2010, zoals deze door het CBS in november 2012 is gepubliceerd. De populatie van het Pensioenfonds is enerzijds te klein en anderzijds is door het hebben van een verzekeringsovereenkomst het belang gering om een diepgaand eigen onderzoek te verrichten. Het Pensioenfonds heeft getoetst aan de leidraad Good Practice Gebruik Fondsspecifieke Ervaringssterfte van DNB en vastgesteld dat hieraan is voldaan.

Indexatierisico

Het indexatierisico, zijnde het risico dat de indexatieambitie niet kan worden gerealiseerd, is vanuit fondsperspectief beheersbaar doordat er sprake is van een voorwaardelijke indexatie. Gegeven de indexatieambitie behandelt het Bestuur dit desalniettemin als een belangrijk niet afgedekt risico.

Strategisch beleid is dat de middelen die beschikbaar komen zodanig worden belegd dat beleggingsrisico en indexatiekans optimaal op elkaar zijn afgestemd. Ontwikkelingen op de financiële markten worden gevolgd, teneinde te bepalen of tussentijds wijzigingen gewenst zijn. Dit is de tactische beleidsvrijheid.

ALM-studies en continuïteitsanalyses zorgen voor het benodigde inzicht of voldaan wordt aan de consistentie-eis in de PW. Deze eis houdt in dat er consistentie is tussen de gewekte verwachtingen, de financiering en het realiseren van voorwaardelijke indexatie (zie hierna onder Continuïteitsanalyse).

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico waarbij er sprake is van ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering bij Pensioenfonds Ernst & Young. Het Pensioenfonds documenteert daartoe de processen en identificeert de bij de uitvoering van die processen optredende risico's en de met het oog daarop getroffen beheersmaatregelen in een handboek 'Administratieve organisatie en interne controle'. Het fonds legt taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden vast en beoordeelt de werking van de beheersmaatregelen. Eventuele opmerkingen van de accountant worden opgevolgd.

Risico bij financiële afwikkeling van waardeoverdrachten

Het risico bij financiële afwikkeling van waardeoverdrachten is het risico dat het bij het Pensioenfonds gefinancierde deel van de aanspraken lager is dan de op grond van de regels vastgestelde overdrachtswaarde waardoor het Pensioenfonds het verschil moet bijbetalen.

Steeds als een werknemer van baan wisselt, kan hij besluiten tot het doen van een waardeoverdracht. De pensioenregelgeving kent hiervoor procedure- en rekenregels. Deze regels beogen de werknemer ertegen te beschermen dat hij door waardeoverdracht minder pensioenaanspraken verkrijgt dan hij voorheen had. Onderdeel van de rekenregels is de rekenrente. Doordat deze rekenrente jaarlijks wijzigt, kunnen de financiële gevolgen van de afwikkeling van waardeoverdrachten voor het Pensioenfonds ieder jaar anders zijn. Het Bestuur is zich bewust van dit risico, doch is van mening dat er momenteel geen realistische instrumenten zijn om het af te dekken.

Uitbestedingsrisico

Uitvoering van de deelnemers- en financiële administratie is uitbesteed aan de verzekeraar. Om de risico's die verband houden met de mogelijk onjuiste uitvoering van het Pensioenreglement door de verzekeraar te beperken, voert het Pensioenbureau controle uit op de juiste en volledige verwerking van de gegevens in bovengenoemde deelnemers- en financiële administratie. Naar aanleiding hiervan vindt periodiek overleg plaats met Aegon over lopende zaken en verdere aandachtspunten.

Daarnaast monitoren wij de beheersing van de operationele risico's van de uitvoerders onder andere met behulp van SLA-rapportages en 'third party reporting' (ISAE 3402). Deze rapportage ontvangen wij van Service Center Pensioenen van Aegon Levensverzekering N.V..

De doelstelling van een ISAE 3402-rapport is de klant zekerheid te geven over de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersing, voor zover relevant voor de betrouwbaarheid van financiële rapportages naar klanten.

Naast de risicoanalyse moet het ISAE 3402-rapport een managementverklaring bevatten. Hierin bevestigt de directie van de serviceorganisatie dat het beschreven beheersingsraamwerk voldoende is om de geïdentificeerde risico's te beheersen. Daarnaast bevestigt de directie dat de beschreven maatregelen gedurende de afgelopen periode voldoende effectief zijn geweest. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat de directie moet aantonen dat zij voldoende onderbouwing heeft voor het afgeven van deze verklaring.

Het ISAE 3402-rapport wordt door een registeraccountant gecontroleerd en van een verklaring voorzien.

Het personeelsbeheer van de sinds 1 juli 2013 bij het Pensioenfonds werkzame, van Ernst & Young Nederland LLP overgenomen, personeelsleden is uitbesteed aan EY.

Kostendekkingsrisico

De werkgever financiert een deel van de pensioenuitvoeringskosten op omslagbasis, hetgeen wil zeggen dat de werkgever jaarlijks als onderdeel van de doorsneepremie een bedrag betaalt ter dekking van de kosten van dat jaar. In theorie bestaat de kans dat als de werkgever zou wegvallen, de kosten voor rekening van het fonds komen. Het Bestuur heeft dit risico geaccepteerd.

Continuïteitsanalyse

In de Pensioenwet is de continuïteitsanalyse geïntroduceerd. De continuïteitsanalyse is bedoeld om het Bestuur en De Nederlandsche Bank als toezichthouder een instrument te geven om de ontwikkeling van de financiële situatie op langere termijn (15 jaar) in kaart te brengen en te bespreken. De toezichthouder vraagt pensioenfonds om minimaal eens per drie jaar, of vaker als daar aanleiding toe is, een continuïteitsanalyse uit te voeren. Aan de hand van deze analyse wordt beoordeeld of de financiële risico's voor een pensioenfonds zich op langere termijn binnen aanvaardbare grenzen bevinden.

De uitkomst van de continuïteitsanalyse is overigens sterk afhankelijk van de hoogte van de algemene reserve. De afgelopen jaren hebben laten zien dat ontwikkelingen op de financiële markten, alsmede de rentestanden, sterk kunnen fluctueren. Aan de continuïteitsanalyse kan dus geen zekerheid worden ontleend omtrent de toekomstige indexatie.

Risicohouding actieve deelnemers Pensioenfonds

Eind 2013 heeft EY in opdracht van het Pensioenfonds een onderzoek uitgevoerd onder de actieve deelnemers om naast het verkrijgen van inzicht in de risicobereidheid ook een beeld te krijgen van de kennis over pensioen en over het Pensioenfonds zelf.

De belangrijkste bevindingen waren:

- De vragenlijst is naar 3525 medewerkers gestuurd en in totaal hebben 1060 medewerkers de vragenlijst ingevuld. Dit leidt tot een effectieve response rate van 30%. Een online response rate is gemiddeld 10 à 20%.
- Er is sprake van een oververtegenwoordiging van de leeftijdscategorie 50-60 jarigen.
- Het merendeel van de respondenten is voorzichtig met betrekking tot het nemen van risico's.
- De respondenten schatten zichzelf in als personen met een gemiddeld niveau met betrekking tot kennis, kunde en ervaring.
- De respondenten, die zich laag inschatten met betrekking tot kennis, kunde en ervaring zijn ook minder bereid risico te nemen.
- 78% van de respondenten is niet op de hoogte van de dekkingsgraad van SPEY en ruim 63% is niet op de hoogte van de risicobereidheid van SPEY.
- Ruim 25% van de respondenten denkt na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd meer dan 70% van het laatstverdiende netto loon aan pensioenuitkering te ontvangen.

Belangrijkste conclusies:

- Een relatief hoge response rate wat aangeeft dat dit onderwerp leeft onder de actieve deelnemers van SPEY.
- De oververtegenwoordiging van de leeftijdscategorie 50-60 jarigen komt niet vreemd over, omdat algemeen bekend is dat de interesse in pensioen toeneemt naarmate de pensioendatum dichterbij komt.

- Het feit dat het merendeel van de respondenten voorzichtig is met betrekking tot het nemen van risico's strookt met de risicobereidheid en het beleid van SPEY.
- Het feit dat 78% van de respondenten niet op de hoogte is van de dekkinggraad van SPEY en ruim 63% niet op de hoogte is van de risicobereidheid van SPEY, geeft aanleiding voor SPEY hierover duidelijk te communiceren met haar belanghebbenden.
- Ruim 25% van de respondenten denkt na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd meer dan 70% van het laatstverdiende netto loon aan pensioenuitkering te ontvangen. De vraag die tot dit resultaat heeft geleid, is bij nader inzien niet scherp genoeg geformuleerd. Zo is onduidelijk of de pensioenuitkering ook de AOW bevat en of alle respondenten op de juiste wijze rekening hebben gehouden met het bruto-netto effect dat optreedt na het bereiken van de AOW-leeftijd. Voor SPEY geldt in ieder geval de opdracht om de verwachtingen ten aanzien van de verwachte pensioenuitkering goed te managen.

2.4.4 Beleggingen (Algemene Reserve)

Algemeen beleid

Het Bestuur beheert de beleggingen die tegenover de Algemene Reserve staan en neemt de strategische en tactische beslissingen die hiermee verband houden. De voorbereidingen ten aanzien van de vormgeving van het beleggingsbeleid besteedt zij uit aan de BeleggingsCie.

De operationele uitvoering is op basis van "execution only" via ING IM uitbesteed aan een aantal beleggingsfondsen. Voor het voorbereiden van de beleggingsbeslissingen laat de BeleggingsCie en/of het Bestuur zich naar behoefte van advies dienen .

De Algemene Reserve dient voor het opvangen van risico's en onvoorziene kosten, alsmede als bron voor de financiering van eventuele indexatie van pensioenen. De tegenover de Algemene Reserve staande beleggingen zijn in twee onderdelen gesplitst, met voor ieder onderdeel een eigen beleggingsbeleid, om daarmee het indexatiebeleid te optimaliseren. Het eerste onderdeel (tabel A) dient om eventueel de optie uit te oefenen om op enig moment terug te keren naar een Gesepareerd Beleggingsdepot (met winstdeling achteraf). Het beleggingsbeleid voor dit onderdeel is er (mede) op gericht om de uitoefening van deze optie mogelijk te maken op het moment dat het Bestuur dit wenselijk acht. Het tweede onderdeel (tabel B) is ervoor bedoeld om (tezamen met het eerste onderdeel) het indexatiepotentieel van het fonds te optimaliseren.

Uit de continuïteitsanalyse volgt een geschat indexatieresultaat. Het beleggingsbeleid wordt vervolgens zodanig vastgesteld dat een maximaal rendement (indexatieresultaat) kan worden behaald met een voor het Bestuur acceptabel risico (uitgedrukt in de dekkinggraad at risk).

Strategische en tactische mix

Rekening houdend met het rendement (indexatieresultaat) en risico (dekkinggraad at risk) vraagt de BeleggingsCie aan ING IM om een verzameling efficiënte beleggingsportefeuilles voor te stellen. Op basis hiervan stelt het Bestuur een risk appetite (dekkinggraad at risk) vast. Voor 2013 is deze vastgesteld op 110,7% (dat wil zeggen dat de kans dat de dekkinggraad lager uitkomt dan 110,7% maximaal 5% is). Op basis hiervan wordt de strategische mix bepaald. Deze mix bepaalt het lange termijn beleggingsbeleid.

Om zorg te dragen voor overeenstemming tussen doelstellingen en risico's wordt jaarlijks de strategische allocatie herijkt. Binnen door het bestuur gestelde bandbreedtes kan, vanwege (verwachte) ontwikkelingen op de financiële markten, van de strategische mix worden afgeweken. Dit leidt tot de tactische beleggingsmix. Deze mix bepaalt het beleggingsbeleid op kortere termijn. De BeleggingsCie is bevoegd om, binnen de gestelde bandbreedtes, de tactische mix te bepalen.

Tabel A:

Asset class	Fonds	Percentage strategisch	Bandbreedte
Low risk assets		72,0%	60%-100%
Euro Government bonds	BlackRock Euro Government Bond Index Fund	10,0%	
Euro Long Duration	Vanguard 20+Year Euro Treasury Index Fund	0,0%	
Euro Inflation Linked	Vanguard Eurozone Inflation-Linked Bond Index	7,5%	
Money market	BNP Paribas Insticash Fund	54,5%	
Spread products		20,5%	0%-30%
Euro Corporates	BlackRock Euro Credit Bond Index Fund	8,0%	
EMD LC	Stone Harbor Emerging Markets Local Currency Debt	7,5%	
Global HY	Nordea US High Yield Bond Fund	5,0%	
Other risk assets		7,5%	0%-15%
Global Equity	BlackRock World Index Fund	5,0%	
Emerging Market Equity	Vanguard Emerging Markets Stock Index Fund	1,0%	
Real estate	Kempen Int Funds Global Property	1,5%	
Commodities		0,0%	

Tabel B:

Asset class	Fonds	Percentage strategisch	Bandbreedte
Low risk assets		31,0%	20%-100%
Euro Government bonds	BlackRock Euro Government Bond Index Fund	0,0%	
Euro Long Duration	Vanguard 20+Year Euro Treasury Index Fund	19,0%	
Euro Inflation Linked	Vanguard Eurozone Inflation-Linked Bond Index	12,0%	
Money market	BNP Paribas Insticash Fund	0,0%	
Spread products		26,0%	0%-40%
Euro corporates	BlackRock Euro Credit Bond Index Fund	10,0%	
EMD LC	Stone Harbor Emerging Markets Local Currency Debt	10,5%	
Global HY	Nordea US High Yield Bond Fund	5,5%	
Other risk assets		43,0%	0%-60%
Global Equity	BlackRock World Index Fund	27,5%	
Emerging Market Equity	Vanguard Emerging Markets Stock Index Fund	4,5%	
Real estate	Kempen Int Funds Global Property	11,0%	
Commodities		0,0%	

Door scheefgroei in de beleggingsportefeuille of door verandering in het risicoprofiel kan het zijn dat de werkelijke beleggingsmix buiten de door het bestuur vastgestelde bandbreedtes treedt en dus teveel afwijkt van de strategische mix. Er dient dan een rebalancing van de portefeuille plaats te vinden.

De strategische mix wordt jaarlijks geëvalueerd, maar kan, indien nodig vanwege bijzondere ontwikkelingen, na advies van de BeleggingsCie en gestructureerde besluitvorming van het Bestuur, ook tussentijds worden aangepast.

Gegeven de door het Bestuur gekozen strategische mix doet de BeleggingsCie een verzoek tot het maken van een shortlist van mogelijke beleggingsfondsen bij ING IM (Altis). De fondsen worden door ING IM (Altis) voorgelegd aan de BeleggingsCie en zo nodig schriftelijk of mondeling toegelicht. Vervolgens worden ze door de BeleggingsCie als mogelijke fondsen (waarin belegd kan worden) gepresenteerd aan het Bestuur. Het Bestuur besluit vervolgens in welke fondsen kan worden belegd.

De BeleggingsCie evalueert tenminste eenmaal per kwartaal de tactische mix. De BeleggingsCie heeft de bevoegdheid om zonodig de tactische mix binnen de daarvoor door het bestuur vastgestelde bandbreedtes aan te passen. Als dit plaatsvindt, wordt dat op de eerstvolgende bestuursvergadering toegelicht. Indien er bijzondere ontwikkelingen zijn die maken dat tussentijdse aanpassingen in het beleggingsbeleid moeten plaatsvinden, kan aanpassing van de tactische mix ook tussentijds door de BeleggingsCie plaatsvinden.

Beleggingen in 2013

Mede ingegeven door goede bedrijfsresultaten en een aanhoudend soepel monetair beleid van de centrale banken is in 2013 in de ontwikkelde landen een, zichzelf versterkend, economisch herstel op gang gekomen.

Een aantal belangrijke eurolanden heeft in 2013 de recessie achter zich kunnen laten en de Japanse economie wist zich eindelijk, gesteund door een stevig binnenlands stimuleringspakket (Abenomics), in 2013 aan een langjarige periode van lage economische groei en deflatie te ontworstelen. Ook de Verenigde Staten overtuigden in 2013; het Bruto Nationaal Product steeg in het afgelopen jaar met ruim 3%. Wereldwijd stegen de aandelen in de ontwikkelde markten in 2013 zo'n 22% (uitgedrukt in euro's) en in de vastrentende sector behoorden obligaties uit de perifere landen van de eurozone en hoogrentende bedrijfsleningen tot de best presterende categorieën.

Toch was het niet alleen 'hosanna' het afgelopen jaar. Het sentiment op de internationale geld- en kapitaalmarkten is in 2013 een aantal keren flink op de proef gesteld. Een dreigende crisis in de bankensector in Cyprus (welke een directe aanleiding vormde om versneld te komen tot een Europese bankenunie), zware politieke onrusten in het Midden-Oosten, gekibbel tussen Republieken en Democraten over het schuldenplafond in de VS, de in november 2013 aangekondigde hervormingen in China (het zogenoemde 'Derde Plenum') en last but not least de in mei 2013 aangekondigde afbouw van monetaire stimulering ('tapering') in de Verenigde Staten, vormden serieuze bedreigingen voor het toch nog enigszins broze herstel van de wereldeconomie.

Op 2 mei 2013 bereikten de tienjaars rentes in de VS (1,6%) en Duitsland (1,2%) hun laagste punt in 2013. Op 22 mei 2013 kondigde Ben Bernanke aan dat het obligatie-aankoopprogramma door de Federal Reserve Bank geleidelijk aan afgebouwd zou gaan worden. Dit leidde tot heftige reacties op de obligatiemarkten waardoor de tienjaarsrentes in september 2013 stegen naar respectievelijk 3% in de VS en 2% in Duitsland.

De aangekondigde 'tapering' legde niet alleen een bom onder het economisch herstel in de ontwikkelde markten maar had ook tot gevolg dat er grootschalige kapitaalonttrekkingen uit de opkomende landen ('emerging markets') plaatsvonden. Dit gegeven, in combinatie met lokale structuurproblemen (zoals een verzwakking van de financiële sector in China en een afnemende concurrentiekracht van de exporterende bedrijven) leidde aldaar in 2013 tot achterblijvende economische groei. In het kielzog daarvan corrigeerden de vastgoed-, obligatie- en aandelenmarkten (-6,5%) in de opkomende landen fors.

Aandelen indices*

	2013
MSCI World	21,9%
S&P Composite	26,7%
Nasdaq	32,3%
DJ Europe Stoxx	17,8%
AEX	20,7%

Topix (Japan)	21,5%
MSCI Emerging Markets	-6,5%

*total return indices (in euro)

Bron: Thomson Reuters Datastream

Vooruitzichten

Economie

Wereldwijde economie

De wereldeconomie lijkt te zijn gestabiliseerd op een iets boven potentieel gelegen groeitempo. Onderliggend is er sprake van twee verschillende dwarsstromen. In de volwassen economieën versnelt de groei doordat onevenwichtigheden in dit deel van de wereld zijn teruggebracht. Dit maakt de particuliere sector ontvankelijker voor het aanhoudend soepele monetaire beleid. Daarentegen gaat in de opkomende economieën de binnenlandse vraag gebukt onder lage winstmarges in het bedrijfsleven en de 'kater' na jaren van ongebreidelde groei van de kredietverlening. Dit laatste impliceert de noodzaak van schuld afbouw ('deleveraging') in de bancaire en niet-financiële particuliere sector, in een tijd waarin de financiële condities verkrappen. Het grootste neerwaartse risico ligt derhalve in de opkomende markten.

Verenigde Staten

Economische cijfers in de VS tonen nog een gemengd beeld, maar er lijken voldoende aanknopingspunten om te veronderstellen dat deze volatiliteit vooral wordt veroorzaakt door weer-gerelateerde factoren en een voorraadcorrectie.

Onevenwichtigheden in de particuliere sector zijn dusdanig gereduceerd dat organische, boven-potentiële groei van de particuliere vraag weer mogelijk is. De enige factor die dit in 2013 nog tegenhield, bezuinigingen en lastenverzwaringen, lijkt in 2014 substantieel te verminderen. Belangrijk is dat deze groei te realiseren is zonder nieuwe opbouw van schulden ('leverage'). Aanhoudend soepel monetair beleid en toenemend vertrouwen moeten bedrijven, maar ook consumenten, aanzetten tot het verkorten van de levensduur van duurzame (kapitaal)goederen. Deze levensduur is sinds 2009 aanzienlijk toegenomen, dus er is zeker potentieel voor een inhaalslag. Hét verschil tussen 2013 en 2014 zou daarom gevoeld moeten worden op het gebied van de bedrijfsinvesteringen en de huizenmarkt. De verwachting voor de VS in zowel 2014 als 2015 is een economische groei van circa 3%.

Eurozone

Voor de eurozone is een groei van 1,2% in 2014 en 1,7% in 2015 gerechtvaardigd. Economische cijfers wijzen er nog altijd op dat het momentum in de groei aan kracht blijft winnen. Het herstel wordt gedragen door minder overheidsbezuinigingen, exportgroei alsmede enige verbetering van de mogelijkheden voor bedrijven en consumenten om krediet te verkrijgen. Het lijkt erop dat het export-gedreven herstel van de Eurozone zich geleidelijk uitbreidt naar de binnenlandse vraag. Niettemin is de meer middellange termijn verwachting nog altijd dat Europa achterblijft bij de andere volwassen economieën, omdat de interne onevenwichtigheden groter en wijderspreider zijn, terwijl (monetaire) beleidsmakers relatief minder ruimte hebben om te manoeuvreren. Een risico is dat de inflatieverwachtingen in de markt zullen afnemen. Dit, en/of een verdere appreciatie van de euro, zal voldoende reden zijn voor de ECB om haar monetaire beleid verder te versoepelen.

Japan

Voor Japan geldt een groeiverwachting van 2,7% in 2014 en 1,3% in 2015. Een onzekerheid vloeit voort uit de verhoging van de consumptiebelasting (btw) op 1 april. Dit zal waarschijnlijk leiden tot een tijdelijke dip in de economische groei, gevolgd door een herstel in de tweede helft van 2014. Belangrijkste argument hiervoor is dat de Japanse economie, zo blijkt uit diverse indicatoren, deze fiscale hobbel met een flinke snelheid nadert.

Opkomende economieën

Voor de opkomende wereld geldt een groeiverwachting van 4,6% in 2014 en 4,2% in 2015. Voor China is dit 6,8% in 2014 en van 5,7% in 2015. De groei in opkomende markten moet zich aanpassen aan de nieuwe realiteit van minder uitbundige instroom van buitenlands kapitaal en een lagere vraag uit China. Na tien jaar van hoge, krediet-gedreven groei van de binnenlandse vraag en

een sterke toename van macro-economische onevenwichtigheden, is het vinden van een nieuw evenwicht geen gemakkelijke opgave. Dit verklaart waarom de groei verzwakt, waarom kapitaalstromen negatief zijn en waarom de financiële markten in de opkomende wereld onder druk staan.

Dit wil niet zeggen dat er geen vooruitgang wordt geboekt. Verscheidene centrale banken hebben in de afgelopen maanden de rentetarieven verhoogd, teneinde de depreciatie van hun valuta's in toom te houden. Het blijft echter afwachten of dit voldoende is om een volgende ronde van paniek onder beleggers te voorkomen. Een toename van de politieke instabiliteit in een aantal landen kan als katalysator voor een nieuwe verkoopgolf dienen.

Het is voorlopig moeilijk om positieve factoren te vinden voor de groei van de binnenlandse vraag in de opkomende wereld, temeer omdat krappere financiële condities en de vermindering van de afhankelijkheid van krediet zullen blijven wegen op de soms zwaar met schulden beladen particuliere sector.

De belangrijkste bron van steun voor de groei in de opkomende markten zijn de exporten, geholpen door een versnelling van de groei van de binnenlandse vraag in de volwassen economieën en een depreciatie van opkomende valuta's.

Vastrentende waarden

Staatsleningen Eurozone (Duitsland)

Vooralsnog blijft de verwachting dat de lange rente een gematigde stijging vanaf de huidige niveaus zal doormaken, gedreven door de aanhoudende verbetering van de economische groei. Verwachting is dat de Duitse 10-jaars rente op middellange termijn naar 2% zal stijgen en op de wat langere termijn naar 2,5%. De aanhoudend grote overcapaciteit in de economie, de accommoderende politiek van de ECB en de lage inflatie houden de rentestijging beperkt.

Staatsleningen in de eurozone (Duitsland) met zeer lange looptijden (30 – 50 jaar)

Nederlandse verzekeraars en pensioenfondsen hebben de verplichting de zogenoemde ultimate forward rate (mede gebaseerd op de verwachte reële rente en de verwachte inflatie) te hanteren. Deze beleidsmaatregel kan op zichzelf tot een lagere vraag naar zeer lange staatsleningen leiden. Uiteraard hebben ook andere factoren invloed op de renteontwikkeling van zeer lange staatsleningen.

Perifere landen eurozone

Het OMT mechanisme dat de ECB in september 2012 instelde heeft, in combinatie met de "Whatever it takes to preserve the euro" uitspraak van ECB-voorzitter Draghi in juli 2012, de systeemrisico's in de eurozone fors gereduceerd.

Vanaf dieptepunten wijzen indicatoren in de afgelopen maanden op economische verbeteringen in de perifere landen. Door het wereldwijde herstel zijn de systeemrisico's verder afgenomen. In lijn hiermee zijn de risicopremies op staatsleningen van landen in de periferie van Europa fors gedaald.

Een terugkeer naar spread-niveaus van vóór de crisis (5 basispunten voor Spanje en 25 voor Italië ten opzichte van Duitse 10-jaars staatsleningen aan het begin van 2007) lijkt niet waarschijnlijk. Niettemin is een verdere daling van de spreads in de periferie mogelijk, al is dat waarschijnlijk niet meer in hetzelfde tempo als in 2013. Tevens is het realiteit dat de rentes op de betreffende staatsleningenmarkten onder invloed blijven staan van bewegingen op de grote staatsleningenmarkten als die van de VS en Duitsland.

Verenigde Staten

Uitgaande van een aanhoudend economisch herstel en het voortzetten van het tapering-programma, licht enige verdere stijging van de rente in de lijn der verwachting. Gezien de nog aanwezige overcapaciteit in de economie, de lage inflatieverwachtingen en een onveranderd zeer soepel monetair beleid van de Federal Reserve (officiële rente onveranderd tot naar verwachting Q4 2015), kan de rentestijging op een termijn van 6 à 12 maanden mogelijk beperkt blijven.

Cruciaal blijft de rol van de Federal Reserve. De centrale bank zal de lange rentes niet te ver/ te snel willen laten oplopen. Immers, een dergelijke renteontwikkeling kan het herstel van de economie in de waagschaal stellen.

Japan

Aangezien meer dan 90% van de Japanse staatsleningen in handen is van binnenlandse beleggers, kan deze markt zich relatief onafhankelijk van externe invloeden blijven ontwikkelen. Consensus is dat de nominale rentes zullen stijgen als de

inflatieverwachtingen in de markt omhoog gaan. Bij een te sterke stijging van de rentes zal de centrale bank naar verwachting niet aarzelen om additionele maatregelen te nemen, waaronder de aankoop van meer staatsleningen.

Investment grade bedrijfsleningen

De vooruitzichten op korte termijn zijn redelijk constructief. Zeker als de zorgen over de landen in de periferie van de eurozone voorlopig op de achtergrond blijven. Ook in de VS is er vooruitgang geboekt, waardoor het risico van politieke onenigheid (en hieraan inherente volatiliteit op de markten) minder waarschijnlijk is geworden. Ook is het niet de verwachting dat de afbouw van QE3/tapering door de Federal Reserve een substantiële invloed zal hebben op de Europese Investment Grade bedrijfsleningenmarkten.

Op langere termijn kunnen twijfels over de solvabiliteit van overheden weer gaan opspelen, niet alleen in Europa maar ook in andere regio's. Dit zal leiden tot hogere volatiliteit op de markten. De markt heeft echter vertrouwen dat de beleidsmakers zich voordoende grote risico's (systeemrisico's), verband houdende met problemen van overheden, zullen blijven aanpakken.

Tegen deze achtergrond zijn de relatief lage economische groei en de aanhoudende schuldreductie in Europa een steun voor de fundamentele karakteristieken van Investment Grade bedrijfsleningen - vooral met betrekking tot de financiële sector. Wat betreft de niet-financiële sectoren, stabiliseert de trend van schuld afbouw en is er op de middellange termijn een verhoogd risico dat de trend van 're-leveraging' in het Amerikaanse bedrijfsleven overslaat naar Europa.

Hoogrentende bedrijfsleningen (High Yield)

Gezien de aanhoudende steun van de grote centrale banken, de sterk afgenomen systeemrisico's, het verdere herstel van de wereldeconomie, de dalende inflatieverwachtingen en de gezonde bedrijfsbalansen is de omgeving voor hoogrentende bedrijfsleningen onveranderd gunstig. De sterke financiële positie van de bedrijven leidt ertoe dat het aantal 'defaults' (aantal bedrijven dat niet tijdig aan zijn rente- en/of aflossingsverplichtingen kan voldoen) de komende twaalf maanden naar verwachting laag zal blijven.

Het is mogelijk dat de risicopremies de komende maanden iets kunnen verkrappen en dat de rentes op staatsleningen licht kunnen stijgen. Beide factoren zullen elkaar grotendeels compenseren.

De langzame afbouw van de steunmaatregelen door de Fed lijkt geen grote dreiging voor de markt, en verwachting is dat de Fed het tempo van tapering niet zal verminderen om opkomende markten te ondersteunen.

Tegenover de positieve cyclische signalen (verbetering van economische cijfers) en gunstige marktdynamiek (momentum, kapitaalstromen) staan ook enkele risicofactoren. High Yield leningen zijn consensus overwogen posities in beleggingsportefeuilles en zijn derhalve gevoelig voor een trendbreuk.

Schuldpapier van opkomende markten

De vooruitzichten voor valuta's van opkomende markten zijn gemengd. In de komende maanden kunnen zorgen over tapering door de Fed en speculaties over het tijdstip van een eerste renteverhoging de asset class in de weg zitten. Ook aanhoudende zorgen over China zullen een rol spelen.

Tegen deze achtergrond past een bescheiden verwachting, waarbij het mogelijk is dat beleggers zich in de loop van het jaar zullen realiseren dat deze categorie niet alleen aantrekkelijke waarderingen heeft bereikt, maar ook relatief hoge rentevergoedingen kent.

Aandelen

Onderliggende steun voor aandelen nog altijd stevig

Het feit dat het de aandelenmarkten momenteel aan een duidelijke richting ontbeert, wordt in belangrijke mate veroorzaakt door de onzekerheid die voor de korte termijn is toegenomen. De opgelopen zorgen over met name het Chinese financiële systeem, de spanningen tussen Rusland enerzijds en Oekraïne en het westen anderzijds en de verstoring van economische cijfers in de VS, Japan en China hebben ertoe geleid dat de risicobereidheid bij beleggers enigszins is afgenomen.

Dit neemt niet weg dat er onderliggend nog altijd ruim voldoende steun is voor risicovollere beleggingen als aandelen. Economische cijfers wijzen op een aanhoudend, door de volwassen economieën geleid, wereldwijd herstel dat wordt gesteund door het monetaire beleid.

Rotatie naar volwassen economieën

Ondanks dat de risicobereidheid iets is afgenomen, blijft de houding van beleggers ook een steun voor de markten. Zowel obligaties als aandelen hebben in de afgelopen periode instroom van kapitaal gehad. Er is derhalve op dit moment geen sprake van een duidelijke rotatie van obligaties naar aandelen, wat in 2013 sterker het geval was, maar van een rotatie van opkomende markten naar volwassen markten. Dit geldt voor zowel obligaties als aandelen. Een trend die nog enige tijd kan aanhouden. Beleggingsstromen hebben de neiging om de performances te volgen, en het algemene plaatje voor aandelen van volwassen economieën ziet er gunstig uit.

Bedrijven verkeren in goede gezondheid

Kenmerken van bedrijven in de volwassen economieën zijn de financiële gezondheid en sterke balansen. De winstgevendheid neemt toe en operationele marges stijgen in Europa en Japan, terwijl ze in de VS rond recordniveaus liggen. Tot dusver hebben vooral aandeelhouders hiervan geprofiteerd. Zo kopen Amerikaanse bedrijven massaal eigen aandelen in, in een jaarlijks tempo van US\$500 miljard. Bedrijven zijn ook begonnen hun dividend te verhogen. In de VS en Japan stegen dividenden met ruim 10% op jaarbasis en ook in Europa is er een terugkeer van dividendgroei; een trend die kan doorzetten. Een andere observatie is de toename van de fusie- en overnameactiviteit, vooral in de VS. In de eerste twee maanden van 2014 werd voor US\$300 miljard aan deals aangekondigd. Dat is 85% meer dan in dezelfde periode van 2013.

Signalen dat kapitaalinvesteringen toenemen

Wellicht nog belangrijker dan bovenstaande observaties zijn de signalen dat de groei van de kapitaalinvesteringen ('capex') in 2014 kan versnellen. Capex-groei zal het hoogst zijn in de VS, aangezien Europa op het gebied van winstgevendheid en financiering door banken achterloopt op de VS. Factoren die de groei van de capex kunnen aanjagen zijn hogere nominale groei, een stijging van de bezettingsgraad, hogere marges en soepelere kredietvoorwaarden voor bedrijven. Daarnaast is de leeftijd van kapitaalgoederen hoog, wat een belemmering voor de winstgevendheid vormt. Investeren in nieuwe machines kan vanuit productiviteitsoogpunt lonend zijn. Boven alles moet uiteraard het vertrouwen van bedrijven verder verbeteren.

Steun voor beleggingsstromen naar aandelen

Sommige regio's, zoals Europa, zullen achterblijven in het herstel van de eindvraag, maar zij participeren wel in een opvallend synchrone opwaartse beweging van de economische cyclus. Dit zou het bedrijfsleven kunnen inspireren haar omvangrijke kasmiddelen aan het werk te zetten en te investeren.

Tegen deze achtergrond is het waarschijnlijk dat op de middellange termijn de trend van kapitaalstromen richting op groei georiënteerde beleggingen als aandelen kan voortduren. Bovendien, met historisch hoge wegingen van vastrentende waarden in hun portefeuilles (en het lage verwachte rendement op staatsleningen voor de komende 12 maanden), zijn institutionele beleggers haast niet in staat om hun ambitieuze rendementsdoelstellingen te halen zonder ook in risicovollere categorieën te beleggen.

Uiteraard betekent dit niet dat de bereidheid van beleggers om richting de aandelenmarkt te trekken op de korte termijn niet kan worden beïnvloed door bijvoorbeeld de vrees voor een politieke (Rusland) of systeemcrisis (China) of tegenvallende economische en/of winstcijfers.

Rendement boekjaar

Het rendement over de algemene reserve was € 6,7 miljoen positief. De fee voor ING IM bedraagt 0,30% over het totale beheerd vermogen, onder verrekening van eventuele retourprovisies (distributievergoedingen) en door ING IM bedongen kortingen op beheerfees van fondsen waarin wordt belegd. In 2012 was het behaalde rendement over het gesepareerd beleggingsdepot € 159,7 miljoen positief. De vergoeding voor beheerkosten was gelijk aan 0,32% van het gemiddeld uitstaand belegd vermogen gedurende het jaar.

De performance per categorie bedroeg in 2013 als volgt:

Beleggingsfonds	Rendement	Lopende Kosten Ratio
BlackRock Euro Credit Bond Index Fund	1,78%	0,08%
BlackRock Euro Government Bond Index Fund	2,13%	0,08%
BlackRock World Index Fund	21,08%	0,07%
Vanguard 20+year Euro Treasury	-5,89%	0,15%
Vanguard Emerging Markets Stock Index Fund	-7,11%	0,40%
Vanguard Eurozone Inflation-Linked Bond Index	-0,23%	0,15%
Stone Harbor Inv Emerging Markets Local	-16,02%	0,69%
Nordea US High Yield Bond Fund	7,20%	0,60%
Kempen Int Funds Global property	-1,67%	0,41%
BNP Paribas Insticash Fund EUR	0,04%	0,05%

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Basisregeling

Met ingang van 1 januari 2013 is een RSK 5-jarig contract met AEGON afgesloten waarbij de pensioenaanspraken bij AEGON zijn verzekerd. De aan AEGON verschuldigde vergoedingen die samenhangen met dit verzekeringscontract worden derhalve geheel onder verantwoordelijkheid van AEGON belegd.

Bij het selectieproces dat aan de gunning aan AEGON vooraf is gegaan, is het beleid ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen wel een van de aandachtspunten geweest van het bestuur.

Hieronder geven wij kort weer wat het huidige beleid van AEGON is met betrekking tot maatschappelijk verantwoord beleggen.

Als onderdeel van Aegon N.V. erkent Aegon Nederland (hierna: Aegon) zijn verantwoordelijkheden als investeerder in verschillende landen en bedrijven. Daarom past Aegon zijn kernwaarden ook toe op zijn Beleid Verantwoord Beleggen.

Aegon belegt eigen geld in onder meer staatsobligaties, bedrijfsobligaties en hypotheeklen. Ook bieden we via diverse producten toegang tot beleggingsfondsen, waaronder aandelenfondsen die Aegon Investment Management B.V. beheert. Aegon Investment Management B.V. is een onderdeel van Aegon Asset Management, waarin de vermogensbeheerbedrijven van de Aegon-groep zijn ondergebracht. In voorkomende gevallen doet Aegon Investment Management B.V. een beroep op andere in Nederland gevestigde vermogensbeheerders, waaronder Saemor Capital B.V. en Pelargos Capital B.V., allebei ook onderdeel van Aegon Asset Management. Aegon is niet actief in zakelijke kredietverlening en projectfinanciering en verstrekt geen fiscaal advies aan klanten.

Wat is Verantwoord Beleggen?

Aegon definieert Verantwoord Beleggen als het geheel van beleggingsactiviteiten waarbij we bewust en actief rekening houden met de invloed van milieu-, sociale-, en bestuurlijke factoren, de zogenaamde ESG factoren: Environment, Social en Governance.

Met het Beleid Verantwoord Beleggen beoogt Aegon een kader te bieden voor beleidsuitgangspunten, uitvoering en monitoring van en verantwoording (rapportage) over onze beleggingsactiviteiten.

Doelstellingen

Aegon streeft naar een beleggingsportefeuille waarin evenwicht bestaat tussen enerzijds de fiduciaire verantwoordelijkheid (afwegingen tussen risico en rendement) en anderzijds maatschappelijke verantwoordelijkheid van Aegon. Voor alle beleggingen geldt de Code of Conduct (gedragscode) van Aegon N.V. De fondsbeheerders evalueren de beleggingen volgens die code.

We streven naar een strategie waarin financiële rendementen worden gemaximaliseerd binnen een raamwerk van beleggingen die zich laten verenigen met de maatschappelijke verantwoordelijkheid die Aegon draagt. Hiermee willen we benadrukken wat in onze visie verantwoord ondernemen betekent in lijn met onze langetermijn-betrokkenheid bij duurzame ontwikkeling. In ons beleggingsbeleid voldoen we in ieder geval aan alle van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Bovendien houden we rekening met industriële standaarden, internationale verdragen en internationaal aanvaarde principes.

In zijn beleggingsbeleid houdt Aegon rekening met de uitgangspunten van Verantwoord Beleggen. Hierbij worden de volgende thema's nader beschreven: mensenrechten en arbeidsrechten, wapens, gezondheid, milieu, dierenwelzijn, corruptie en belastingen. Deze zijn mede afgeleid van internationale verdragen en weerspiegelen ideeën die ten grondslag liggen aan ons Beleid Verantwoord Beleggen. De volgende internationale verdragen en richtlijnen zijn daarin van bijzonder belang: Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, RIO Declaration on Environment and Development, United Nations Convention against Corruption, UN Global Compact Principles, International Labour Organization's Declaration of Fundamental Principles and Rights at Work en OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen.

Kernpunten van het beleid

Aegon baseert zijn beleggingsbeleid op de overtuiging dat het mogelijk is financiële en maatschappelijke rendementen te integreren. Aegon selecteert daarom beleggingen waarvan is vastgesteld dat deze in overeenstemming zijn met normen en waarden zoals die voortvloeien uit de Code of Conduct van Aegon N.V.

Aegon stimuleert deelname aan collectieve platforms. Aegon Asset Management is ondertekenaar van de Principles for Responsible Investment.

Aegon hanteert voor zijn beleggingsbeleid een uitsluitingenlijst. De bedrijven op de uitsluitingenlijst sluiten we direct uit van alle beleggingen. Deze lijst wordt gepubliceerd op onze website.

Daarnaast zijn er bedrijven met wie Aegon een dialoog wil voeren omdat er zorgwekkende kwesties gesignaleerd zijn. Het doel van een dergelijke actieve dialoog is om deze bedrijven tot ander gedrag te bewegen. Dit wordt 'engagement' genoemd.

Aegon ziet erop toe dat de beleggingsfondsen die we klanten aanbieden het stembeleid van Aegon volgen.

Bedrijven waarvan is aangetoond dat ze mensenrechten op ernstige wijze schenden, controversiële wapens produceren, ernstige milieuschade aanbrengen of veroordeeld zijn voor ernstige corruptie, komen in aanmerking voor uitsluiting. Indien mogelijk zal Aegon met deze bedrijven eerst een actieve dialoog aangaan om ze tot ander gedrag te bewegen. Levert deze dialoog na veelvuldig en herhaaldelijke pogingen niet het gewenste resultaat op, dan gaat Aegon over tot uitsluiting van het bedrijf.

Aegon maakt voor de invulling van dit beleid gebruik van de analyseresultaten van gespecialiseerde externe bureaus. Informatie over controversiële activiteiten is niet altijd beschikbaar of bekend. Aegon is verantwoordelijk voor het beleggingsbeleid en de uitvoering van het beleid.

Tot slot

Bovenstaande uitgangspunten voor verantwoord beleggen zijn integraal van toepassing op het beleggingsbeleid van Aegon Nederland. Ook de uitsluitingenlijst voeren we door op al onze beleggingen inclusief indexfondsen. Slechts in uitzonderlijke situaties kan het, vanwege praktische bezwaren, voorkomen dat niet alle uitsluitingen overal kunnen worden toegepast. Dit is bijvoorbeeld het geval bij financiële instrumenten gebaseerd op een index, en bij deelname in een gemengd fonds van een externe manager. Met betrekking tot externe managers zullen we in onze due diligence-onderzoeken aandacht besteden aan maatschappelijke criteria, sociale criteria en milieucriteria en vragen we deze externe partijen verantwoording af te leggen over hun beleggingsbeleid.

Indien onze externe vermogensbeheerders keuzes maken die niet in lijn liggen met onze uitgangspunten voor verantwoord beleggen, dan gaan we met de betreffende partijen de dialoog aan.

Aegon kent een grote diversiteit aan klanten. Bij het samenstellen van zijn Beleid Verantwoord Beleggen heeft Aegon getracht de belangen van deze klanten in ogenschouw te nemen. We hebben onze uitgangspunten zo geformuleerd dat we inschatten dat al

onze klanten zich daarin kunnen vinden. In veel gevallen kunnen onze (institutionele) klanten specifieke, aanvullende wensen voor verantwoord beleggen doorvoeren in het klantmandaat. Aegon hanteert bovenstaande uitgangspunten echter als minimale basis.

Pensioenbijspaarregeling en Algemene Reserve

De PBR wordt uitgevoerd door ING IM door middel van het product 'Mijn Pensioen'. Tevens belegt het Bestuur de Algemene Reserve bij ING IM op basis van het bedieningsconcept 'execution only'. Dat betekent dat ING IM de voorselectie doet van de fondsen waarin het pensioenfonds belegt. Ook bij ING IM heeft het Bestuur aangegeven dat zij hecht aan maatschappelijk verantwoord beleggen en dat zij van ING IM verwacht dat zij daar bij hun selectie van beleggingsfondsen rekening mee houden.

ING IM merkt daarover het volgende op: *Bij de selectie van beleggingsfondsen is duurzaamheid een belangrijk criterium. Zo wordt voor alle beleggingsfondsen getoetst of deze een uitsluitingenbeleid hanteren m.b.t. bedrijven die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens, of bij schendingen van de UN Global Compact principes.*

Tevens wordt op kwartaalbasis getoetst of de beleggingsfondsen voldoen aan de wetgeving omtrent het verbod op beleggingen in cluster munitie bedrijven. Specifiek bij aandelenfondsen wordt onderzocht of deze een stembeleid en/of engagement beleid hanteren, waarmee de maatschappelijke verantwoordelijkheid als aandeelhouder wordt ingevuld."

2.4.5 Pensioenen

Hoogte franchise en ANW-hiaatpensioen

Ter bepaling van de pensioengrondslag wordt als franchise voor 2013 € 16.165 gehanteerd. Op voorstel van de werkgever is besloten de salarissen en de franchise ieder jaar op 1 oktober aan te passen. Per 1 oktober 2013 is de franchise gewijzigd naar € 16.388. Het ANW-hiaatpensioen bedraagt € 14.425 per jaar indien de begunstigde geen recht heeft op de (wettelijke) uitkering uit hoofde van de ANW.

Premie

De kernpunten van de afspraken die tussen Ernst & Young en de Ondernemingsraad gemaakt zijn over de pensioenregeling betreffen:

- Ter compensatie voor de overdracht van alle risico's door de werkgever is in de premie een opslag opgenomen.
- De premie voor 2013 (en 2014) is vastgesteld op 14% van de pensioengevende salarissen. Na aftrek van 2% (in 2014 3%) voor het dragen van risico's resteert 12% (in 2014 11%) voor de opbouw van pensioen en de verzekering van het risico op overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Ten aanzien van het premiebeleid zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De pensioenregeling is tot en met 31 december 2017 verzekerd bij Aegon.
- De doorsneepremie, die door de werkgever wordt voldaan, wordt geacht de kosten ten aanzien van coming service koopsommen, risicopremies, excasso-, administratie- en uitvoeringskosten te dekken.

In totaal bedraagt de feitelijke premie in 2013 € 25,9 miljoen (2012 € 24,3 miljoen). De kostendekkende premie over 2013 is als volgt samengesteld:

(in miljoenen euro)	2013	2012
Coming service opbouw (netto)	19,4	13,2
Risicopremies partner- en wezenpensioen	0,9	1,6
Opslag excassokosten	0,3	0,2
Risicopremies premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	0,8	0,6
Stoploss-opslag	-	0,2
Administratiekosten	1,0	0,3

Garantiekosten	-	3,3
(M)VEV-opslag	0,2	0,2
Totaal	22,6	19,6

Het fonds maakt geen gebruik van de mogelijkheid een gedempte kostendekkende premie te hanteren.

Het is een verzekerd pensioenfonds toegestaan om de premie die met de verzekeraar is overeengekomen te beschouwen als het onderdeel van de kostendekkende premie die actuariael nodig is in verband met de aangroei van verplichtingen. Het pensioenfonds dient wel een opslag voor het eigen vermogen en de uitvoeringskosten mee te nemen bij het vaststellen van de kostendekkende premie.

De aldus vastgestelde kostendekkende premie bedraagt voor Pensioenfonds Ernst & Young € 22,6 miljoen. De feitelijke premie is hoger dan deze kostendekkende premie, waardoor er geen sprake is van premiekorting.

Communicatie

Aan de wettelijke vereisten ten aanzien van communicatie, waaronder in het bijzonder de tijdigheid en juistheid van het Uniform Pensioenoverzicht, is in 2013 voldaan. Onze communicatie-uitingen met betrekking tot de toegekende indexatie richting de deelnemers zijn in lijn met de geldende Toeslagenmatrix⁶.

Klachtenbehandeling

In 2013 zijn geen klachten binnengekomen bij het Bestuur. Bij de behandeling van klachten wordt de Interne beroepsprocedure gevolgd. De Interne beroepsprocedure houdt in dat een belanghebbende zich schriftelijk tot het Bestuur kan wenden met een klacht, waarbij het Bestuur is gehouden om de ingediende klacht te onderzoeken en desgevraagd de belanghebbende in de gelegenheid te stellen gehoord te worden. Bij het behandelen van de klachten wordt onderscheid gemaakt tussen klachten met een incidenteel en klachten met een structureel karakter. Indien een klacht een structureel karakter heeft, worden vergelijkbare dossiers onderzocht, dienovereenkomstig behandeld en zonodig op gelijke wijze gehonoreerd.

Het Bestuur brengt zijn oordeel schriftelijk ter kennis van de belanghebbende.

Pensioenregister

De website www.mijnpensioenoverzicht.nl biedt een totaalbeeld van het via het werk opgebouwde pensioen (inclusief PBR) en de AOW. Mijnpensioenoverzicht.nl voorziet in een bruto/netto-overzicht, zodat deelnemers ook kunnen zien wat zij straks netto aan pensioen en AOW ontvangen. Ook kan men raadplegen hoeveel nabestaandenpensioen is opgebouwd na overlijden. Niet te zien is wat men zelf bijvoorbeeld via een koopsompolis geregeld heeft.

Mijnpensioenoverzicht.nl is een uitvraagstelsel en geen database. De informatie wordt opgehaald uit de systemen van de betreffende pensioenuitvoerders, die verantwoordelijk zijn voor de inhoud van de aangeleverde informatie.

Het inloggen gebeurt met DigiD, waarmee de privacy is gegarandeerd. Na het raadplegen worden de gegevens op de website weer gewist. De website is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van de Stichting Pensioenregister, waarin pensioenfondsen, pensioenverzekeraars en de Sociale Verzekeringsbank zijn vertegenwoordigd.

Met de website komt de pensioensector tegemoet aan de wens van de overheid dat elke Nederlander inzicht krijgt in zijn pensioen en AOW.

Indexatie

⁶ Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling, artikel 6.

Het Pensioenfonds beschikt, naast de Algemene Reserve, over een risico-opslag in de premie. De risico-opslag in de premie is het verschil tussen de ontvangen premie en de premie die het Pensioenfonds aan de verzekeraar moet betalen. Deze risico-opslag plus de beleggingsopbrengst over de Algemene Reserve voeden de Algemene Reserve, waaruit een eventuele indexatie wordt betaald. De algemene reserve zelf is ook een bron. Echter de werkgever en de Ondernemingsraad hebben zich uitgesproken om in beginsel de omvang van de algemene reserve (als bron) in stand te houden.

Indexatieverwachting

De vooruitzichten op indexatie vanaf 2013 zijn verslechterd ten opzichte van de situatie tot en met 2012, omdat:

- de bron van overrendement op het gesepareerde beleggingsdepot niet meer bestaat. Met ingang van 1 januari 2013 is overgegaan naar een RSK-contract met winstdeling vooraf;
- de inkoop van pensioenaanspraken aanmerkelijk duurder is; een groter deel van de beschikbare premie moet hiervoor worden aangewend, waardoor minder geld beschikbaar is voor toevoeging aan de algemene reserve;
- de inkoop van indexatie door de lage rentestand en de gewijzigde overlevingstafels ook aanmerkelijk duurder is geworden.

Uitwerking indexatiebeleid

Het Bestuur besluit in hoeverre de pensioenaanspraken en pensioenrechten geïndexeerd worden conform de stijging van het Prijsindexcijfer, alsmede of niet verleende indexatie uit het verleden wordt ingehaald.

Voor toekenning van indexatie wordt de volgende prioriteitsstelling aangehouden:

- De algemene reserve moet minimaal gelijk zijn aan de in het FTK opgenomen solvabiliteitsmarge.
- Het meerdere in de algemene reserve is beschikbaar voor indexatie. Bij vaststelling van de indexatie wordt de indexatieambitie zoveel als mogelijk is gestand gedaan.

Uit de in 2012 uitgevoerde continuïteitsanalyse volgde dat de pensioenaanspraken en -rechten niet langer gemiddeld vrijwel waardevast kunnen worden gehouden. Vanwege de afloop van het garantiecontract in 2012 heeft het Bestuur van Pensioenfonds Ernst & Young besloten in 2013 een aanvullende analyse te laten verrichten op basis van het thans geldende garantiecontract. Uit die analyse is gebleken dat de gemiddelde toekenning op de lange termijn naar verwachting 62% is van de prijsontwikkeling. Voor de koopkracht van het pensioen betekent het dat deze in 15 jaar naar verwachting daalt naar ongeveer 88% van de koopkracht die zou zijn bereikt op basis van volledige compensatie voor prijsontwikkeling gedurende deze periode. Het Bestuur heeft besloten zijn ambitie aan te sluiten op de uitkomsten van deze prognoseberekeningen en dat duidelijk aan de deelnemers te communiceren via de website, het jaarverslag, de startbrief en andere uitingen van het pensioenfonds. Gelet op de toegekende indexatie in de achterliggende periode en de resultaten in deze continuïteitsanalyse, is het Bestuur van mening dat voldaan is en wordt aan de eis van consistentie zoals opgenomen in de Pensioenwet.

Het indexatieresultaat, dat volgt uit de continuïteitsanalyse geldt als ambitie voor het te formuleren indexatiebeleid. Daarnaast zijn voor het jaarlijks door het Bestuur te nemen indexatiebesluit ook de op dat moment bepaalde dekkingsgraad en de prijs- en renteontwikkeling van belang.

Op basis van de werkelijke ontwikkeling van rente en prijs in combinatie met de stand van de dekkingsgraad heeft het Bestuur de beleidsvrijheid om (onderbouwd) in positieve dan wel negatieve zin af te wijken van de ambitie.

Indexatie

Per 1 januari 2013 is een indexatie van 1,0% toegekend. In de periode 2006 tot en met 2013 hebben de volgende indexaties plaatsgevonden:

01-01-2006	1,3%	01-01-2007	1,3%	01-01-2008	1,5%	01-01-2009	2,0%
01-01-2010	0,4%	01-01-2011	1,65%	01-01-2012	2,3%	01-01-2013	1,0%

De indexatie per 1 januari 2014 bedraagt 0,55%, waartoe in januari 2014 is besloten. Het Bestuur heeft in haar besluitvorming de financiële situatie van het Pensioenfonds betrokken en achtte een indexatie van 0,55% verantwoord (prijsontwikkeling is 0,9%).

2.4.6 Uitvoeringskosten

De Pensioenfederatie heeft aanbevelingen opgesteld met betrekking tot de uitvoeringskosten van pensioenfondsen, met als doel het bereiken van een hogere transparantie van uitvoeringskosten van pensioenfondsen. De uitvoeringskosten bestaan uit kosten pensioenbeheer en uit kosten vermogensbeheer.

De Aanbevelingen van de Pensioenfederatie luiden als volgt:

- Rapporteer de kosten van het pensioenbeheer in euro per deelnemer.
- Rapporteer de kosten van het vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen.
- Bekijk deze kosten in relatie tot:
 - De gekozen beleggingsmix en de bijbehorende benchmark.
 - Het rendement op langere termijn.
 - Rapporteer separaat (eventueel geschatte) transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen.

Kosten pensioenbeheer

De Pensioenfederatie heeft aanbevolen om de kosten van pensioenbeheer in euro per deelnemer ter rapporteren. Het aantal deelnemers is de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden.

Aangezien het karakter van de organisatie is dat er veel mutaties plaatsvinden in het personeelsbestand, is er sprake van een groot aantal slapers. Daarom is het Bestuur van mening dat het niet meenemen van de groep slapers bij de vaststelling van het aantal deelnemers een enigszins vertekend beeld geeft van de omvang van de kosten van pensioenbeheer per deelnemer.

	2013	2012
Actieven	3.594	3.789
Pensioengerechtigden	<u>1.728</u>	<u>1.575</u>
Totaal	5.322	5.364

De kosten pensioenbeheer hebben betrekking op:

- administratiekosten 2013 Aegon (excl. vermogensbeheer): € 800.662 (2012: € 591.898).
- direct toegewezen kosten 2013 (excl. vermogensbeheer): € 809.591 (2012: € 827.987).

De totale kosten pensioenbeheer 2013 zijn € 1.610.253 (2012: € 1.419.885).

De kosten pensioenbeheer 2013 van Stichting Pensioenfonds Ernst & Young bedragen per deelnemer € 1.610.253 / 5.322 = € 302,57 (2012: € 1.419.885 / 5.364 = € 264,70).

Kosten vermogensbeheer

De vergoeding voor beheerskosten is gelijk aan 0,30% van het gemiddeld uitstaand belegd vermogen dat staat tegenover de algemene reserve, onder verrekening van eventuele retourprovisies (distributievergoedingen). De netto beheerskosten over 2013 bedragen € 0,2 miljoen. Dit is overigens exclusief de kosten (kosten van beheer (LKR) en transactiekosten binnen de beleggingsfondsen) die de onderliggende beleggingsfondsen ten laste van het rendement brengen. De transactiekosten over 2013 zijn niet bekend. Deze kosten zijn in de beleggingsopbrengsten en daarmee de koers van de beleggingsfondsen verwerkt.

2.4.7 Vooruitblik

Toekomst pensioenstelsel: pensioenakkoord

Witteveenkader 2015

Het 'Voorstel van wet tot wijziging van de Wet verlaging maximumopbouw- en premiepercentages pensioen en maximering pensioengevend inkomen' betreft onder meer:

- lagere pensioenopbouw;
- aftopping pensioengevend inkomen;
- netto lijfrente.

Het maximum opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen per dienstjaar voor een inkomen onder de aftoppingsgrens van € 100.000 wordt 1,875% (pensioen o.b.v. middelloon; nu: 2,15%) en 1,657% (pensioen o.b.v. eindloon; nu: 1,90%). Soortgelijke aanpassing gaat ook gelden voor beschikbare premiereleningen. De maximumopbouw voor partner- en wezenpensioen zal overeenkomstig zijn (70% resp. 14% van het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen).

Er komt een nieuwe spaarmogelijkheid voor het deel van het inkomen boven de aftoppingsgrens van € 100.000 op vrijwillige basis (een oudedagsvoorziening via een nettolijfrente). De premie of inleg komt uit het netto inkomen, de waarde van de nettolijfrente vormt vrijgesteld vermogen in box 3 en de uitkeringen zijn niet belast in box 1. De lijfrente moet verder voldoen aan bestaande lijfrentewetgeving (behoudens netto premie).

Op verzoek van de Tweede Kamer heeft het kabinet toegezegd om de nettolijfrente ook onder te brengen in de tweede pijler.

Aanpassen Financieel Toetsingskader

Het kabinet heeft het wetsvoorstel ter verbetering van het financieel toetsingskader (FTK) voor de pensioenen naar de Raad van State gestuurd voor advies. De verbeteringen zijn erop gericht het pensioen minder gevoelig te maken voor grote schokken op de financiële markten. Financiële mee- en tegenvallers worden gelijkmatiger over de tijd gespreid. Het nieuwe FTK beoogt tevens om de risico's en rendementen eerlijk over de generaties te verdelen. Verder is het aangepaste FTK erop gericht pensioenfondsen een beleggingsbeleid te voeren ter realisatie van een geïndexeerd pensioen. Daarnaast wordt het afspreken van een stabiele premie mogelijk gemaakt, zoals beoogd in het Pensioenakkoord van sociale partners.

Dit wetsvoorstel van staatssecretaris Klijnsma van Sociale Zaken en Werkgelegenheid beoogt een betere borging van het opgebouwde pensioenvermogen voor alle deelnemers te bewerkstelligen. Dit voorstel is nu in wetgeving uitgewerkt en voor advies naar de Raad van State gezonden. De teksten van het wetsvoorstel en van het advies van de Raad van State worden openbaar bij indiening bij de Tweede Kamer.

De aanpassing van het FTK is vooral gericht op een betere borging van het opgebouwde pensioenvermogen voor de korte en middellange termijn. Parallel hieraan start het kabinet een brede dialoog over de verdere toekomst van onze oudedagsvoorziening. Deze zal gaan over de borging van het stelsel op lange termijn en is breder dan een discussie over het onderliggende contract bij de pensioenen in de tweede pijler.

Wet versterking bestuur pensioenfondsen

De Wet versterking bestuur pensioenfondsen is erop gericht dat het pensioenfondsbestuur meer 'in control' kan zijn. Er worden meer eisen aan de geschiktheid van de (mede-)beleidsbepalers gesteld, die moeten waarborgen dat professionele bestuurders verantwoordelijk zijn voor het bestuur. Het is hierbij ook belangrijk dat een bestuurder voldoende tijd vrij kan maken om zijn taak goed te kunnen vervullen.

De Wet biedt pensioenfondsen de keuze uit vijf bestuursmodellen: het paritair bestuur, het onafhankelijk bestuur en drie typen van het one-tier bestuursmodel. De paritaire bestuursvorm is vrijwel gelijk aan de huidige bestuursinrichting. Werknemers en werkgevers vormen tezamen het bestuur, waarbij pensioengerechtigden ook vertegenwoordigd moeten zijn in het bestuur. Het onafhankelijk bestuur bestaat alleen uit externe professionele bestuurders. De belanghebbenden van het fonds (werkgever, werknemers en pensioengerechtigden) zijn niet vertegenwoordigd in het onafhankelijk bestuur. Dit is dus wezenlijk anders dan bij het paritaire bestuursmodel. Wanneer wordt gekozen voor het onafhankelijk bestuursmodel heeft dit gevolgen voor de taken en bevoegdheden van de andere organen van het pensioenfonds. Tot slot kent de Wet drie typen van het one-tier bestuursmodel, in de wet aangeduid als het gemengd bestuur. Kenmerkend voor al deze gemengde bestuursmodellen is dat het intern toezicht wordt uitgeoefend door de niet-uitvoerende bestuurders die naast de uitvoerende bestuurders deel uitmaken van het fondsbestuur.

Er geldt geen overgangstermijn voor pensioenfondsen. Met ingang van 1 juli 2014 zullen de aangepaste bestuursmodellen in werking treden én moeten zij operationeel zijn. Pensioenfondsen kunnen dus niet gefaseerd over naar één van de nieuwe bestuursmodellen.

Het Bestuur heeft geconcludeerd dat, omdat zowel bij de werknemers/pensioengerechtigden als bij de werkgever voldoende deskundige bestuurders beschikbaar zijn, er een voorkeur bestaat om het paritaire model te handhaven. Eind 2013 heeft hierover een overleg plaatsgevonden met de werkgever en OR, waarbij zowel de werkgever als OR hebben aangegeven zich te kunnen vinden in de keuze voor het paritaire bestuursmodel. Begin 2014 heeft het Bestuur een definitief besluit genomen voor het paritaire bestuursmodel en de noodzakelijke stappen ondernomen om dit per 1 juli 2014 gestalte te geven.

Wet pensioencommunicatie

Met dit wetsvoorstel wordt beoogd de pensioencommunicatie te verbeteren door deze beter aan te sluiten op wensen van deelnemers en eerlijker te communiceren over onzekerheden. Daarbij staat het perspectief van de deelnemer centraal.

Het is wenselijk dat meer dan nu het geval is wordt aangesloten bij de informatiebehoeften en de kenmerken van de deelnemer en zijn manier van informatieverwerking. Dat betekent dat er in de wetgeving meer ruimte zal zijn voor maatwerk door pensioenuitvoerders (vormvrij waar mogelijk, standaardisatie waar nodig), gelaagdheid in informatie, meer mogelijkheden tot digitale informatieverstrekking en uniforme communicatie over koopkracht en risico's. Het doel is voorts te komen tot een persoonlijk interactief totaaloverzicht voor alle deelnemers, dat op elk gewenst moment te raadplegen is door de deelnemer. Een dergelijk overzicht moet in één oogopslag inzicht geven in het te verwachten pensioeninkomen en ook wat de financiële gevolgen zijn bij bepalende keuzes of veranderingen in de persoonlijke leefsituatie laten zien. Verder moet handelingsperspectief worden geboden voor de deelnemer. Het streven is de deelnemer op een handige, snelle en heldere wijze in te lichten over zijn persoonlijke pensioensituatie en mogelijkheden.

Door middel van een gefaseerde, stapsgewijze uitbreiding van het pensioenregister kan de deelnemer worden ondersteund bij het verkrijgen van overzicht, inzicht en actiemogelijkheden (handelingsperspectief) met betrekking tot zijn totale pensioeninkomen. Ook kan hij in de toekomst op de website www.mijnpensioenoverzicht.nl de gevolgen zien van pensioenrisico's op zijn pensioeninkomen. Dit moet de verwachtingskloof verkleinen van de deelnemer ten aanzien van zijn pensioen.

Rotterdam, 6 juni 2014

Het Bestuur

namens werkgevers

namens deelnemers

N.G. de Jager, voorzitter

M.W. Ramaekers, secretaris

J.C. Besters, penningmeester

E. Wierenga

E. Haring

namens gepensioneerden
H.P. Koekkoek

3 Jaarrekening

3.1 *Balans per 31 december 2013*

Na bestemming saldo baten en lasten

(in miljoenen euro)

	Toelichting	2013	2012
ACTIEF			
Verzekeringsdeel technische voorzieningen	1		
Garantiecontracten		813,5	844,8
Beleggingen	2		
Beleggingen voor eigen rekening		149,6	-
Beleggingen voor risico deelnemers		38,6	38,7
Vorderingen en overlopende activa	3		
Vordering op verzekeraars uit hoofde van eigen vermogen		-	83,3
Vordering op verzekeraar(s) uit hoofde van bufferreserve / technisch resultaat		8,5	6,6
Overige vorderingen		0,3	0,5
Overige activa	4		
Liquide middelen		0,1	6,3
		<hr/>	<hr/>
		1.010,6	980,2
		<hr/>	<hr/>
PASSIEF			
Stichtingskapitaal en reserves	5		
Algemene reserve		152,9	83,3
Bufferreserve		-	6,6
Eigen vermogen		<hr/>	<hr/>
		152,9	89,9
Technische voorzieningen	6		
Voorziening pensioenverplichtingen		813,5	844,8
Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers	7		
		38,6	38,7
Overige schulden en overlopende passiva	8		
		5,6	6,8
		<hr/>	<hr/>
		1.010,6	980,2
		<hr/>	<hr/>

3.2 Staat van baten en lasten 2013

(in miljoenen euro)	Toelichting	2013	2012
BATEN			
Premiebijdragen	9	28,5	25,7
Beleggingsresultaten risico Pensioenfonds	10	6,7	18,5
Pensioenuitkeringen verzekering	11	18,0	16,8
Overige baten	12	53,8	2,8
		<u>107,0</u>	<u>63,8</u>
LASTEN			
Betaalde premies verzekering	13	32,0	23,1
Pensioenuitkeringen	14	18,0	16,8
Mutatie technische voorzieningen voor rekening van het pensioenfonds	15	-	-
Saldo overdrachten van rechten	16	0,1	0,3
Overige lasten	17	-6,1	4,7
		<u>44,0</u>	<u>44,9</u>
Saldo van baten en lasten Pensioenregeling		<u>63,0</u>	<u>18,9</u>
Premiebijdragen risico deelnemers		0,7	0,7
Beleggingsresultaten risico deelnemers		1,3	5,3
Waardeoverdrachten en aanwendungen		-2,1	-3,0
Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		0,1	-3,0
Saldo baten en lasten Pensioenbijspaarregeling		<u>-</u>	<u>-</u>
SALDO VAN BATEN EN LASTEN		<u>63,0</u>	<u>18,9</u>
BESTEMMING SALDO VAN BATEN EN LASTEN			
Algemene reserve		63,0	12,3
Bufferreserve		-	6,6
		<u>63,0</u>	<u>18,9</u>

3.3 Toelichting op de jaarrekening

3.3.1 Algemene toelichting

Informatie over het Pensioenfonds

Stichting Pensioenfonds Ernst & Young is statutair gevestigd te Rotterdam.

Het doel van het fonds is om pensioen toe te kennen aan deelnemers, gewezen deelnemers en hun nagelaten betrekkingen in overeenstemming met de bepalingen van het pensioenreglement. Concreet betekent dit dat Stichting Pensioenfonds Ernst & Young verantwoordelijk is voor de uitvoering van de collectieve pensioenregeling van de Ernst & Young organisatie in Nederland (inclusief door hen aangewezen gelieerde kantoren) en Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen.

Grondslagen bij de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld op basis van de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfonds.

Omdat de kasstromen veelal buiten het Pensioenfonds om lopen, is het Kasstroomoverzicht (opgesteld op basis van de directe methode) van zodanig beperkte betekenis voor het inzicht dat deze is opgenomen als toelichting bij de Liquide middelen in plaats van direct na de Staat van Baten en Lasten.

Samenvatting van belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving

Het fonds voert de pensioenregeling en de Premie Bijspaarregeling (PBR) uit. Met betrekking tot de uitvoering van de pensioenregeling heeft het fonds de risico's die het daarbij loopt ondergebracht bij Aegon door middel van een garantiecontract. Bij een garantiecontract worden de pensioenuitkeringen die voortvloeien uit de ingekochte aanspraken (levenslang) gegarandeerd door de verzekeraar. De waarde van het garantiecontract is daarom in beginsel gelijk aan de tegen marktwaarde gewaardeerde verzekerde pensioenverplichtingen. Het garantiecontract wordt in de balans opgenomen onder de post Verzekeringsdeel technische voorzieningen. Het garantiecontract zoals dat geldt vanaf 1 januari 2013 kent alleen een winstdeling vooraf in de vorm van een korting op de premie.

Het garantiecontract tot 1 januari 2013 kende een winstdeling achteraf (op basis van een gesepareerd beleggingsdepot). In 2012 werd onder het hoofd garantiecontracten de waarde van het garantiecontract opgenomen. Deze waarde was in beginsel gelijk aan de tegen marktwaarde gewaardeerde verzekerde pensioenverplichtingen. Indien er sprake was van een surplus aan middelen dat bijvoorbeeld stond tegenover de algemene reserve of, indien daarvan sprake was, van door de werkgever vooruitbetaalde premies werd dit surplus opgenomen onder het hoofd overige vorderingen op verzekeraars uit hoofde van eigen vermogen.

Daar de uitvoering van de PBR voor het pensioenfonds niet leidt tot (eigen) baten en lasten, zijn in de staat van baten en lasten de opgenomen mutaties die betrekking hebben op deze regeling per saldo nihil. Het voor de PBR beschikbare vermogen wordt in de balans opgenomen onder Beleggingen voor risico van deelnemers met als tegenhanger de balanspost Pensioenbijspaarregeling.

Grondslagen van waardering

Verzekeringsdeel technische voorzieningen

Garantiecontracten worden gewaardeerd op basis van de marktwaarde van de verzekerde pensioenverplichtingen, waarbij het kredietrisico op de verzekeraar niet in de waardering wordt betrokken, tenzij er op balansdatum indicaties zijn dat de verzekeraar zijn verplichtingen niet na kan komen.

Beleggingen voor eigen rekening

Dit betreft de beleggingen van de gelden die het pensioenfonds ter eigen beschikking heeft, welke gelden grotendeels corresponderen met de Algemene Reserve. Het betreft beleggingen in verschillende beleggingsfondsen.

De beleggingen voor eigen rekening worden gewaardeerd op de reële waarde van de participaties in de verschillende beleggingsfondsen waarin wordt belegd. Deze waarden worden ontleend aan de opgaven van de fondsbeheerders en zijn gebaseerd op de beurskoersen van de onderliggende beleggingen dan wel andere methoden om de reële waarde te bepalen zoals taxaties (van onroerend goed) of andere passende waarderingsmethoden.

Beleggingen voor risico deelnemers

Dit betreft de PBR die uitgevoerd wordt door ING IM.

De PBR is te kenschetsen als het opbouwen van een pensioenspaarkapitaal op basis van (de belegging van) door de deelnemers ingelegde bijdragen. Op pensioendatum wordt voor het opgebouwde kapitaal een pensioen ingekocht. De tegenover de opgebouwde kapitalen staande pensioenverplichtingen zijn derhalve gewaardeerd op dezelfde waarde als de opgebouwde kapitalen.

De beleggingen voor risico deelnemers worden gewaardeerd op de reële waarde van de participaties in de verschillende beleggingsfondsen waarin wordt belegd. Deze waarden worden ontleend aan de opgaven van de fondsbeheerders en zijn gebaseerd op de beurskoersen van de onderliggende beleggingen dan wel andere methoden om de reële waarde te bepalen zoals taxaties (van onroerend goed) of andere passende waarderingsmethoden.

Als alternatief voor het beleggen in beleggingsfondsen kan door de deelnemers worden gekozen voor een spaarrekening.

Vorderingen, liquide middelen en schulden

Vorderingen, liquide middelen en schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Bij de waardering van vorderingen wordt zo nodig rekening gehouden met waardeverminderingen wegens oninbaarheid.

Technische voorzieningen

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde is bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de markrentte welke is gebaseerd op de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB (inclusief driemaandsgemiddelde en ultimate forward rate).

Met ingang van september 2012 worden, op voorschrift van DNB, de technische voorzieningen berekend op basis van een (driemaandsgemiddelde) rentecurve met gebruikmaking van de Ultimate Forward Rate (UFR).

De voorziening pensioenverplichtingen wordt berekend aan de hand van AG-Prognosetafel 2012-2062 met als starttafel 2014 met een correctie voor ervaringssterfte voor de inkomensklasse hoog, conform de door het CBS gemaakte uitsplitsing van de levensverwachting van mannen en vrouwen naar sociaal economische status. Het Pensioenfonds heeft de correctiefactoren aangepast op basis van de update van november 2012. De update betreft de levensverwachting naar inkomensklassen over de periode 2007/2010 zoals gepubliceerd door het CBS in november 2012.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken dienstjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het Bestuur besloten of de aanspraken en de reeds ingegane pensioenen geïndexeerd worden en in hoeverre dit zal gebeuren. De verplichtingen uit hoofde van indexaties worden verantwoord in het jaar waarin het besluit tot indexatie is genomen.

De bij de berekening in aanmerking genomen partnerfrequenties voor mannen en vrouwen zijn aangepast naar de partnerfrequenties conform het vijfde CRC-rapport verhoogd met 1 procentpunt. Voor de verzekering van het partnerpensioen is aangenomen dat de partner drie jaar jonger is dan de verzekerde man en drie jaar ouder dan de verzekerde vrouw. Met toekomstige excassokosten wordt rekening gehouden door een opslag te hanteren van 1,5% op de contante waarde van de pensioenverplichtingen.

De jaarlijkse pensioenopbouw van de arbeidsongeschikte deelnemers is begrepen in de opgebouwde aanspraken. Voor de toekomstige opbouw van deze deelnemers is in de voorziening pensioenverplichtingen begrepen de contante waarde van de toekomstige vrijgestelde premies. Hierbij wordt rekening gehouden met de mate van premievrije opbouw, die afhankelijk is van de mate van arbeidsongeschiktheid.

Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers

De Pensioenbijspaarregeling wordt bepaald als de som van de netto stortingen door de werkgevers en de werknemers, de behaalde beleggingsopbrengsten en mutaties.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Premiebijdragen

Als premiebijdragen worden verantwoord de op het boekjaar betrekking hebbende bijdragen van werkgevers en deelnemers voor de basisregeling welke voor het boekjaar zijn vastgesteld, respectievelijk bekend zijn geworden, alsmede overige bijdragen van werkgevers en onder andere de vrijval van opgebouwde gelden in de voormalige plusregelingen.

Beleggingsresultaten risico Pensioenfonds

Als beleggingsresultaten risico Pensioenfonds wordt verantwoord het rendement op de vrije middelen van het Pensioenfonds.

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt onder andere verstaan dividend, interest en overige opbrengsten. Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen. De kosten van het vermogensbeheer zijn verrekend met de desbetreffende directe en indirecte beleggingsopbrengsten, behoudens de service kosten voor Mijn Pensioen van ING IM.

Pensioenuitkeringen verzekering

De pensioenuitkeringen verzekering hebben betrekking op de uitkeringen die worden ontvangen uit hoofde van het verzekeringscontract.

Betaalde premies verzekering

De betaalde premies verzekering betreffen de door de verzekeraar aan Pensioenfonds Ernst & Young in rekening gebrachte premies en koopsommen, die dienen ter inkoop van de met betrekking tot het boekjaar te verzekeren aanspraken.

Pensioenuitkeringen

Hieronder worden verantwoord de ten laste van het boekjaar komende uitkering aan ouderdoms-, nabestaanden- en wezenpensioen, alsmede uitkeringen ineens (afkopen).

Mutatie technische voorzieningen voor rekening van het pensioenfonds

Hieronder wordt verantwoord de mutatie in de voorziening pensioenverplichtingen, gecombineerd met de mutatie in de vordering uit hoofde van het garantiecontract.

Saldo overdrachten van rechten

Hieronder worden verantwoord de resultaten op bedragen ontvangen van en betaald aan andere pensioenfondsen / pensioenverzekeraars in verband met het binnenkomen en uitgaan van opgebouwde pensioenaanspraken, berekend op basis van de wettelijke rekenregels.

Overige baten en lasten

Als overige baten en lasten worden verantwoord overige interestbaten en eventuele incidentele baten en lasten.

3.3.2 Toelichting op de balans

Verzekeringsdeel technische voorziening (1)

Het verzekeringsdeel technische voorziening bedraagt in 2013 € 813,5 miljoen. Er is afgezien van het opnemen van een verloopoverzicht over 2013, omdat het verloop (van de technische voorziening) is opgenomen onder (6). Voor 2012 is het verloop weergegeven, omdat er toen sprake was van een gesepareerd beleggingsdepot.

(in miljoenen euro)	2012
<hr/>	
De samenstelling van de bij de verzekeraars aanwezige middelen inzake de verplichtingen gedekt door het garantiecontract is:	
Winstdelend depot (het verloop is hieronder toegelicht)	893,2
Middelen buiten overrentedelend depot	0,5
<hr/>	
Beschikbare middelen	893,7
Middelen toekomend aan het fonds (Algemene reserve)	-83,3
<hr/>	
	810,4
Waarde garantie	41,0
Bufferreserve	-6,6
<hr/>	
Verzekerd deel technische voorziening	844,8
<hr/>	

Het verloop van het winstdelend depot in 2012 is als volgt:

Stand per 1 januari	757,2
Stortingen en onttrekkingen:	
➤ Stortingen werkgever/werknemer	0,8
➤ Remises uit plusgeld	1,8
➤ Annuïteit vordering reserveverzekering	3,6
➤ Overgenomen pensioenverplichtingen	1,2
➤ Overgedragen pensioenverplichtingen	-1,4
➤ Overige stortingen/onttrekkingen per saldo	-1,1
➤ Uitkeringen	-16,5
➤ Kosten/overige	-5,4
Rendement	153,0
<hr/>	
Stand per 31 december	893,2
<hr/>	

Eind 2012 is besloten om het deel van het winstdelend depot dat tegenover de algemene reserve stond zelfstandig te gaan beleggen. Begin 2013 is uit dien hoofde € 92,4 miljoen uit het winstdelend depot overgeboekt naar het Pensioenfonds. Vanaf dat moment belegt het Pensioenfonds deze middelen zelfstandig (met ING IM als uitvoerder). Met ingang van 1 januari 2013 is een RSK contract met Aegon afgesloten waarin de aanspraken tot en met 2012 zijn ingebracht. Dat betekent dat het winstdelend depot dat staat tegenover de pensioenverplichtingen per die datum contractueel wordt afgewikkeld en dat, voor zover het depot hoger is dan de verplichtingen (berekend naar contractgrondslagen), dit meerdere het Pensioenfonds toekomt. Uit dien hoofde is

door het Pensioenfonds een vordering van € 8,5 miljoen op Aegon opgenomen. Het restant van het depot is per 1 januari 2013 ingebracht in het nieuwe RSK contract ter dekking van de aanspraken die tot en met 2012 zijn opgebouwd.

Beleggingen (2)

voor eigen rekening

(in miljoenen euro)

	2013	2012
Vastgoedbeleggingen	6,7	
Aandelen	42,9	
Vastrentende waarden	73,9	
Overige beleggingen	26,1	
Stand per 31 december ⁷	149,6	-
<i>Vastgoedbeleggingen</i>		
Stand per 1 januari	0,0	
Aankopen	7,0	
Verkopen	0,0	
Waardeontwikkelingen	-0,3	
Stand per 31 december	6,7	-
Specificatie naar regio	%	
Europa	14,9	
Noord Amerika	43,8	
Zuid Amerika	0,6	
Azië	32,0	
Oceanië	7,2	
Afrika	1,1	
Overig	0,4	
Totaal	100,0	-
<i>Aandelen</i>		
Stand per 1 januari	0,0	
Aankopen	48,1	
Verkopen	-11,3	
Waardeontwikkelingen	6,1	
Stand per 31 december	42,9	-

⁷ De beleggingen voor eigen rekening worden gewaardeerd op de reële waarde van de participaties in de verschillende beleggingsfondsen waarin wordt belegd. Deze waarden worden ontleend aan de opgaven van de fondsbeheerders alsmede gecontroleerde jaarrekeningen van de beleggingsfondsen en zijn gebaseerd op de beurskoersen van de onderliggende beleggingen dan wel andere methoden om de reële waarde van deze onderliggende beleggingen te bepalen, zoals taxaties of andere passende waarderingsmethoden.

voor eigen rekening (vervolg)

(in miljoenen euro)

	2013	2012
	<hr/>	<hr/>
Aandelen		
Specificatie naar regio	%	
Europa	21,5	
Noord Amerika	56,1	
Zuid Amerika	0,6	
Azië	11,3	
Oceanië	3,0	
Afrika	0,3	
Overig	7,2	
	<hr/>	<hr/>
Totaal	100,0	-
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
<i>Vastrentende waarden</i>		
Stand per 1 januari	0,0	
Aankopen	160,6	
Verkopen	-87,8	
Waardeontwikkelingen	1,1	
	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december	73,9	-
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Kredietwaardigheid vastrentende waarden	%	
AAA rating	24,5	
AA rating	24,6	
A rating	13,7	
BBB rating	24,3	
Lager dan BBB	10,6	
Geen rating	2,3	
	<hr/>	<hr/>
Totaal	100,0	-
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Specificatie naar regio	%	
Europa	72,8	
Noord Amerika	14,8	
Zuid Amerika	3,1	
Azië	4,6	
Oceanië	0,4	
Afrika	1,8	
Overig	2,5	
	<hr/>	<hr/>
Totaal	100,0	-
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

voor eigen rekening (vervolg)

2013

2012

(in miljoenen euro)		
<i>Overige beleggingen</i>		
Stand per 1 januari	0,0	
Aankopen	278,2	
Verkopen	-252,0	
Waardeontwikkelingen	-0,1	
Stand per 31 december	26,1	-
Specificatie naar regio	%	
Europa	85,0	
Noord Amerika	3,9	
Zuid Amerika	0,0	
Azië	0,7	
Oceanië	0,6	
Afrika	0,0	
Overig	9,8	
Totaal	100,0	-

De overige beleggingen hebben gedurende 2013 bestaan uit belangen in “geldmarktfondsen”.

Tot begin 2013 werden de eigen middelen van het Pensioenfonds aangehouden bij Aegon en Nationale-Nederlanden tegen vergoeding van hetzelfde rendement als dat werd verkregen op het gesepareerd beleggingsdepot. In de jaarrekening 2012 zijn de eigen middelen weergegeven in de post ‘Vordering op verzekeraar uit hoofde van eigen vermogen’.

Voor de waardering van het merendeel van de uiteindelijke beleggingen van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Indien de beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde bepaald op basis van noteringen op een liquide markt worden deze gerangschikt onder ‘Directe marktnoteringen’ (level 1). Als niet direct een bruikbare marktnotering voor de beleggingen is aan te wijzen en de waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingsmodellen, waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata, wordt de marktnotering gerangschikt onder ‘Afgeleide marktnoteringen’ (level 2). Als de waarde wordt vastgesteld met behulp van waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata wordt dit gerangschikt onder level 3.

2013	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal
Vastgoedbeleggingen	6,7	-	-	6,7
Aandelen	42,8	0,1	-	42,9
Vastrentende waarden	-	73,9	-	73,9
Overige beleggingen	26,1	-	-	26,1
Totaal	75,6	74,0	-	149,6

De in vorenstaande toelichtingen op de beleggingen voor eigen rekening opgenomen overzichten met betrekking tot de kredietwaardigheid naar regio, ratings en de wijze van bepaling van de waardering, zijn ontleend aan rapportages van de beheerders van de beleggingsfondsen waarin wordt deelgenomen. Dit zijn onder andere jaarrekeningen van deze beleggingsfondsen.

De participaties in de beleggingsfondsen staan alle ter vrije beschikking van het pensioenfonds. De aard van het participeren in beleggingsfondsen brengt met zich mee dat de onderliggende beleggingen niet ter vrije beschikking staan van het pensioenfonds. In de mate of en waarin securities lending wordt toegepast heeft het pensioenfonds derhalve vooralsnog geen inzicht.

Vanaf begin 2013 wordt de algemene reserve zelfstandig belegd door het Pensioenfonds door middel van beleggingen in verschillende beleggingsfondsen volgens een door het bestuur vastgestelde beleggingsmix.

	2013
Deze post is in 2013 als volgt gefinancierd:	
Stand per 1 januari	0,0
Overboeking algemene reserve ultimo 2012	92,4
Vergoeding inbreng opgebouwde aanspraken in RSK contract	53,5
Overboeking t.b.v. indexatielast 1 januari 2013	-8,0
Verschil feitelijke premie en kostendeekkende premie	
Boekjaar 2013	3,7
- Vooruit gefactureerd (eerste kwartaal 2014)	1,3
- Vrijval uit hoofde van overlijden	0,0
Beheerkosten	-0,2
Rendement	6,9
Stand per 31 december	149,6

voor risico deelnemers

(in miljoenen euro)	2013	2012
Het verloop van deze post in het boekjaar is als volgt:		
Stand per 1 januari	38,7	35,7
Bijdragen	0,7	0,7
Rendement	1,3	5,3
Waardeoverdrachten/onttrekkingen	-2,1	-3,0
Stand per 31 december	38,6	38,7

Vorderingen en overlopende activa (3)

Vordering op verzekeraars uit hoofde van eigen vermogen

Betreft de middelen die staan tegenover de algemene reserve van het fonds.

Vordering op verzekeraars uit hoofde van bufferreserve en technische winstdeling

Ingevolge het tot en met 2012 geldende verzekeringscontract had het Pensioenfonds recht op overrendement. Dat hield in dat indien het gesepareerde beleggingsdepot zodanig rendeerdde dat de stand van dit depot hoger was dan de pensioenverplichtingen gewaardeerd op contractgrondslagen, dit surplus ten gunste van het Pensioenfonds kwam, met dien verstande dat voor zover dit een bedrag betrof dat lager was dan 9,94% van de pensioenverplichtingen, dit bedrag beschikbaar bleef ter compensatie van eventuele toekomstige onderrendementen. Dit was ultimo 2012 het geval en derhalve is in 2012 een vordering op Aegon opgenomen van € 6,6 miljoen en is daartegenover een bufferreserve gevormd voor hetzelfde bedrag, zijnde beklemd eigen vermogen. Met het afsluiten van een nieuw contract vervalt de verplichting tot het aanhouden van de bufferreserve en is deze naar het eigen vermogen overgeboekt.

Daarnaast deelde het Pensioenfonds ingevolge het tot en met 2012 geldende contract mee in eventuele technische winsten. Deze winstdeling bedroeg in 2012 € 1,9 miljoen en is in de jaarrekening 2012 als vordering op Aegon opgenomen. Beide vorderingen worden door Aegon betwist, hetgeen hierna wordt toegelicht.

Naar aanleiding van het afsluiten van het nieuwe verzekeringscontract (op basis van rentestandskorting en dus zonder winstdeling op basis van gerealiseerd rendement) met ingang van 1 januari 2013 is met Aegon afgesproken dat de tot en met 2012 onder het oude contract opgebouwde aanspraken worden ingebracht in het nieuwe contract, onder verrekening van een vergoeding van 53,5 miljoen. De achtergrond hiervan is dat door inbreng in het nieuwe contract van de tot en met 2012 opgebouwde aanspraken en samenhangende middelen het recht op overrendement op deze middelen vanaf 1 januari 2013 werd opgegeven.

Aegon stelt zich op het standpunt dat na het betalen van bovengenoemde vergoeding van 53,5 miljoen voor het Pensioenfonds geen recht meer bestaat op de vorderingen van € 6,6 resp. € 1,9 miljoen. Het Pensioenfonds concludeert op basis van de vastgelegde afspraken, de contractuele bepalingen en na inwinning van juridisch advies dat dit wel het geval is. Het Pensioenfonds meent op goede juridische gronden dat zij in eventuele vervolgpcedures in het gelijk zal worden gesteld.

Overige vorderingen

(in miljoenen euro)

	2013	2012
<i>Nog af te handelen uitgaande waardeoverdrachten</i>		
De samenstelling van deze post per einde boekjaar is als volgt:		
Ontvangen afkoopsommen	0,0	-0,3
Remises	0,0	0,3
Stand per 31 december	0,0	0,0
<i>Vordering op Ernst & Young</i>		
Rekening-courant saldo per einde boekjaar	0,3	0,2
<i>Overlopende activa</i>		
Overige	0,0	0,3
	0,3	0,5

Overige activa (4)**Liquide middelen**

Betreft de bankrekening bij ABN AMRO BANK N.V. t.n.v. de Stichting Pensioenfonds Ernst & Young. De liquide middelen zijn direct opeisbaar.

Kasstroomoverzicht

(in miljoenen euro)

	2013	2012
Uitgaande kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Remises uit plusgelden	2,1	-0,3
Overige ⁸	10,0	0,0
Totaal uitgaande kasstroom pensioenactiviteiten	12,1	-0,3
Inkomende kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Remises uit plusgelden	-2,1	0,3
Remises uit vooruitbetaalde premie (eerste kwartaal 2013)	-6,3	6,3
Overige	-10,0	-
Totaal inkomende kasstroom uit pensioenactiviteiten	-18,4	6,6
Netto-kasstroom in jaar	-6,3	6,3
Mutatie liquide middelen		
Liquide middelen begin boekjaar	6,3	-
Mutatie liquide middelen gedurende boekjaar	-6,3	6,3
Liquide middelen einde boekjaar	0,0	6,3

⁸ Betreft de geldstroom vanuit de algemene reserve t.b.v. de betaling van de indexatie per 1 januari 2013.

Stichtingskapitaal en reserves (5)

Stichtingskapitaal

Het stichtingskapitaal bedraagt € 45,00 en is gedurende het boekjaar niet gewijzigd.

(in miljoenen euro)	2013	2012
Algemene reserve		
Het verloop van deze post in het boekjaar is als volgt:		
Stand per 1 januari	83,3	71,0
Vanuit Bufferreserve	6,6	-
Bestemming saldo baten en lasten boekjaar	63,0	12,3
Stand per 31 december	152,9	83,3

Bufferreserve

Het verloop van deze post in het boekjaar is als volgt:

Stand per 1 januari	6,6	-
Naar algemene reserve / Uit verdeling resultaat boekjaar	-6,6	6,6
Stand per 31 december	-	6,6

Ultimo 2012 hebben wij een vordering opgenomen met betrekking tot het overrendement en is daartegenover een bufferreserve gevormd. In 2013 is de bufferreserve overgeboekt naar de Algemene Reserve. Wij verwijzen naar de toelichting (3) op de post Vordering op verzekeraars uit hoofde van bufferreserve en technische winstdeling.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad van 118,8% (ultimo 2012: 110,6%) is berekend door het totale vermogen (eigen vermogen, vermeerderd met de technische voorzieningen) te delen door het totaal van de technische voorzieningen.

In paragraaf 3.3.4 wordt het Financieel toetsingskader nader toegelicht.

Technische voorzieningen (6)

Het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is als volgt:

(in miljoenen euro)	2013	2012
Stand per 1 januari	844,8	770,7
Toevoeging pensioenopbouw	21,2	21,9
Indexatie en overige toeslagen ⁹	-0,2	6,9
Rentetoevoeging	3,0	12,1
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-17,9	-16,8
Wijziging markttrente	-32,4	33,7
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1,9	-1,4
Wijziging uit hoofde van verhoging levenskansen ¹⁰	-1,7	9,8
Overige mutaties ¹¹	-1,4	7,9
Stand per 31 december	813,5	844,8

De post pensioenopbouw betreft de kosten van één jaar diensttijdopbouw. De rentetoevoeging is gebaseerd op 0,351% (2012: 1,544%) en betreft de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur aan het begin van het boekjaar. De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de termijnstructuur van de nominale markttrente zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank. Deze kwam eind 2013 voor het pensioenfonds ongeveer overeen met een vaste rekenrente van 2,91% (2012: 2,61%).

De omrekening naar de nieuwe rentetermijnstructuur is opgenomen in de post wijziging markttrente. Deze rentestijging weerspiegelt de daling van de voorziening pensioenverplichtingen.

De samenstelling van de voorziening pensioenverplichtingen is als volgt:

(in miljoenen euro)	2013	2012
Actieven	214,8	253,0
Slapers	305,6	320,7
Gepensioneerden	274,8	245,0
Overigen	18,3	26,1
Stand per 31 december	813,5	844,8

Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers (7)

Deze post is gelijk aan de op de balans opgenomen post beleggingen voor risico van deelnemers.

⁹ In de post Indexatie en overige toeslagen is met betrekking tot 2012 de indexatie per 1 januari 2013 op marktwaarde opgenomen van € 7,5 miljoen en het verschil tussen de geschatte en werkelijke indexatie per 1 januari 2012 (zijnde € 0,6 miljoen negatief). Onder Overige lasten (17) is de indexatie op fondsgrondslagen opgenomen. Met betrekking tot 2013 is het verschil tussen de geschatte en de werkelijke indexatie per 1 januari 2013 (zijnde € 0,2 miljoen negatief) opgenomen. De indexatielast voor 2014 wordt in 2014 verantwoord.

¹⁰ Betreft aanpassing van de correctiefactoren i.v.m. ervaringssterfte en verhoging van de partnerfrequenties.

¹¹ In de post Overige mutaties zijn onder andere het verschil tussen veronderstelde en werkelijke sterfte en de toevoeging aan de voorziening uit hoofde van pensionering opgenomen.

Overige schulden en overlopende passiva (8)

(in miljoenen euro)

	2013	2012
<i>Schulden aan verzekeraar</i>		
Rekening-courant Aegon	-0,8	0,1
<i>Nog af te handelen inkomende waardeoverdrachten</i>		
De samenstelling van deze post is als volgt:		
Door Aegon in rekening gebrachte koopsommen	-0,5	-0,1
Ontvangen bedragen	0,4	0,2
Te voldoen per 31 december	-0,1	0,1
<i>Nog af te handelen vroegpensioen/Plusregeling</i>		
De samenstelling van deze post per einde boekjaar is als volgt:		
Door Aegon in rekening gebrachte koopsommen	0,0	-0,5
Aan de werkgever in rekening gebrachte bijdragen	0,0	0,3
Beschikbaar gekomen gelden uit Pensioenbijspaar-/Plusregeling	0,1	0,5
Te voldoen per 31 december	0,1	0,3
<i>Overlopende passiva</i>		
Vooruitontvangen premies	6,4	6,3
Stand per 31 december	5,6	6,8

3.3.3 Toelichting op de staat van baten en lasten

Premiebijdragen (9)

(in miljoenen euro)	2013	2012
De samenstelling van deze post is als volgt:		
Doorsneepremie van de werkgever	25,9	24,3
Correctie m.b.t. voorgaande jaren		
Overige bijdragen werkgever	0,3	0,1
Vrijgevallen plusgelden vroegpensioen	2,3	1,2
Totaal	28,5	25,7
De kostendekkende premie is als volgt opgebouwd:		
Coming service opbouw (netto)	19,4	13,2
Opslag excassokosten	0,3	0,2
Risicopremies partner- en wezenpensioen	0,9	1,6
Risicopremies premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	0,8	0,6
Stoploss-opslag	-	0,2
Administratiekosten	1,0	0,3
Garantiekosten	-	3,3
(M)VEV-opslag	0,2	0,2
Totaal	22,6	19,6

Het fonds maakt geen gebruik van de gedempte premie, zoals bedoeld in artikel 128, tweede lid PW. Het is een verzekerd pensioenfonds toegestaan om de premie die met de verzekeraar is overeengekomen, te beschouwen als het onderdeel van de kostendekkende premie dat actuariel nodig is in verband met de aangroei van verplichtingen. Deze premie bedraagt voor Pensioenfonds Ernst & Young ongeveer € 22,6 miljoen (inclusief een opslag voor het eigen vermogen en de uitvoeringskosten). De feitelijke premie, zoals bedoeld in artikel 129 van de Pensioenwet bedraagt € 25,9 miljoen. De feitelijke premie is hoger dan deze kostendekkende premie, waardoor er geen sprake is van premiekorting.

Beleggingsresultaten risico Pensioenfonds (10)

(in miljoenen euro)	2013	2012
De samenstelling van deze post is als volgt:		
Rendement volgens benchmark (inclusief swap)	-	21,2
Vastgoedbeleggingen	-0,3	-
Aandelen	6,1	-
Vastrentende waarden	1,2	-
Overige beleggingen	-0,1	-
Kosten vermogensbeheer (service kosten)	-0,2	-2,7
Totaal	6,7	18,5

De beleggingsopbrengsten in 2013 betreffen alleen indirecte beleggingsopbrengsten. Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen. De kosten van het vermogensbeheer (kosten van beheer (LKR) en transactiekosten binnen de beleggingsfondsen) zijn verrekend met de desbetreffende indirecte beleggingsopbrengsten, behoudens de service kosten voor Mijn Pensioen van ING IM. De transactiekosten over 2013 zijn niet bekend. Pensioenfonds Ernst & Young blijft er naar streven om een zo volledig mogelijk inzicht in de kosten van vermogensbeheer te krijgen.

Pensioenuitkeringen verzekering (11)

(in miljoenen euro)	2013	2012
De specificatie van de pensioenuitkeringen is als volgt:		
Vroegpensioen	2,4	2,8
Ouderdompensioen	12,3	10,9
Partnerpensioen	3,2	3,0
Afkoop kleine pensioenen	0,1	0,1
Totaal	18,0	16,8

Overige baten (12)

(in miljoenen euro)	2013	2012
De samenstelling van deze post is als volgt:		
Technisch resultaat boekjaar	-	1,8
Resultaat uit waardeoverdrachten en vroegpensioen	0,0	0,2
Bate uit hoofde van overlijden/arbeidsongeschiktheid	0,0	0,1
Intrestbaten	0,0	0,0
Vergoeding inbreng opgebouwde aanspraken in RSK contract	53,5	-
Overige baten	0,3	0,7
Totaal	53,8	2,8

Naar aanleiding van het afsluiten van het nieuwe verzekeringscontract (op basis van rentestandskorting en dus zonder winstdeling van overrendement) met ingang van 1 januari 2013 is met Aegon afgesproken dat de tot en met 2012 onder het oude contract opgebouwde aanspraken worden ingebracht in het nieuwe contract, onder verrekening van een vergoeding van € 53,5 miljoen. De achtergrond hiervan is dat door inbreng in het nieuwe contract van de tot en met 2012 opgebouwde aanspraken en samenhangende middelen het recht op overrendement op deze middelen werd opgegeven.

Betaalde premies verzekering (13)

(in miljoenen euro)	2013	2012
De samenstelling van deze post is als volgt:		
Premies verzekering	21,7	13,4
Koopsom indexatie	7,6	8,5
Koopsommen inzake vroegpensioen	2,4	0,9
Overige koopsommen	0,3	0,3
Totaal	32,0	23,1

Pensioenuitkeringen (14)

(in miljoenen euro)	2013	2012
De specificatie van de pensioenuitkeringen is als volgt:		
Vroegpensioen	2,4	2,8
Ouderdompensioen	12,3	10,9
Partnerpensioen	3,2	3,0
Afkoop kleine pensioenen	0,1	0,1
Totaal	18,0	16,8

Mutatie technische voorzieningen voor rekening van het pensioenfonds (15)

(in miljoenen euro)	2013	2012
Pensioenopbouw	21,2	21,9
Indexatie en overige toeslagen	-0,2	6,9
Rentetoevoeging	3,0	12,1
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-17,9	-16,8
Wijziging marktrente	-32,4	33,7
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1,9	-1,5
Wijziging uit hoofde van levenskansen	-1,7	9,8
Overige mutaties	-1,4	8,0
Waardewijziging verzekeringsdeel technische voorzieningen	-31,3	74,1
	31,3	-74,1
	-	-

Voor een nadere toelichting zie Technische voorzieningen (6).

Saldo overdrachten van rechten (16)

(in miljoenen euro)	2013	2012
De samenstelling van deze post is als volgt:		
Resultaat inkomende waardeoverdrachten	0,0	-0,1
Resultaat uitgaande waardeoverdrachten	0,1	0,4
Totaal	0,1	0,3

Overige lasten (17)

(in miljoenen euro)	2013	2012
De samenstelling van deze post is als volgt:		
Indexatiekoopsom 2013 respectievelijk 2012	0,0	7,5
Vrijval voorziening indexatie vorig boekjaar	-7,5	-8,0
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	0,1	4,1
Overig	1,3	1,1
Totaal	-6,1	4,7

Tot en met 2012 worden onder de Pensioenuitvoerings- en administratiekosten de kosten die direct aan de verzekeraars verschuldigd zijn opgenomen. Met ingang van 2013 maken deze kosten onderdeel uit van de onder (13) verantwoorde betaalde premies verzekering. Uitgaande van een premiebedrag van € 32,0 miljoen bedragen deze kosten over 2013 ongeveer € 1,3 miljoen. De overige kosten (circa € 0,9 miljoen), waaronder de kosten voor het Pensioenbureau, komen voor rekening van de werkgever. De medewerkers van het Pensioenbureau zijn per 1 juli 2013 uit dienst gegaan bij Ernst & Young Nederland LLP en tegelijkertijd in dienst getreden bij Stichting Pensioenfonds Ernst & Young. Bij het Pensioenbureau werken vijf medewerkers (4,1 FTE).

In 2012 is een indexatievoorziening met betrekking tot 2013 gevormd ter hoogte van € 7,5 miljoen. De daadwerkelijke indexatielast voor 2013 bedroeg € 7,5 miljoen (2012: € 8,5 miljoen) en is opgenomen onder Betaalde premies verzekering (13). De kosten voor indexatie per 1 januari 2014 worden in 2014 verantwoord, omdat het besluit tot indexatie in 2014 is genomen.

De accountantskosten ter hoogte van circa € 25.000 hebben betrekking op controlewerkzaamheden.

Het Bestuur is voor zover in dienst van EY onbezoldigd. De vergoeding voor de vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden bedraagt voor zover uit dienst € 10.800.

3.3.4 Financieel toetsingskader

Vermogenseisen

Een van de principes waarop het toezicht op de financiële positie en het financiële beleid van pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen stoelt, is dat de omvang van het vermogen in lijn is met de mate waarin het pensioenfonds risico loopt.

Pensioenfondsen dienen te beschikken over een MVEV. Indien een pensioenfonds niet beschikt over het MVEV spreken we van dekkingstekort en dient een zogenaamd kortetermijnherstelplan te worden ingediend bij DNB.

Het MVEV kent componenten voor drie soorten risico:

1. Verzekeringstechnisch risico: aangezien volledig verzekerde pensioenfondsen per definitie geen negatief verzekeringstechnisch risico's lopen, is deze component voor hen nihil;
2. Beleggingsrisico tegenover de technische voorzieningen: volledig verzekerde fondsen lopen per definitie ook geen beleggingsrisico tegenover hun technische voorzieningen. Wel houdt Pensioenfonds Ernst & Young assets aan boven het bedrag dat nodig is tegenover de technische voorzieningen, maar voor deze 'free surplus assets' gelden geen vermogenseisen;
3. Kostenrisico: een volledig verzekerd pensioenfonds loopt wel kostenrisico. Deze component is daarom de enige component van het MVEV die van toepassing is.

Het kostenrisico vloeit voort uit artikel 17 van de Europese pensioenrichtlijn (richtlijn 2003/41/EG). Dit betekent dat verzekerde pensioenfondsen in alle gevallen een buffer van beperkte omvang moeten aanhouden van circa 1% van de technische voorzieningen, hetgeen neerkomt op een minimale dekkinggraad van 101%. Met betrekking tot de PBR geldt dat het beleggingsrisico bij de deelnemers ligt, en derhalve niet bij de verzekeraar. Volgens het Besluit FTK dient voor deze PBR een MVEV aangehouden te worden ter grootte van 1% van de technische voorziening voor risico deelnemers.

Per saldo is het MVEV van het Pensioenfonds per 31 december 2013 gelijk aan € 8,5 miljoen, ofwel 1,05% van de technische voorzieningen.

Naast het MVEV geldt nog een vermogenseis: het VEV. Indien een pensioenfonds niet beschikt over het VEV spreken we van een reservetekort en dient een zogenaamd langetermijnherstelplan te worden ingediend bij DNB. Het VEV is gedefinieerd als het eigen vermogen waarbij met 97,5 procent zekerheid wordt gegarandeerd dat het pensioenfonds over een periode van één jaar tenminste over waarden beschikt ter hoogte van de verplichtingen. Voor volledig verzekerde pensioenfondsen, die alle verzekeringstechnische en alle beleggingsrisico's tegenover hun verplichtingen hebben overgedragen aan de verzekeraar, is alleen het kredietrisico relevant.

Verzekerde pensioenfondsen hoeven geen rekening te houden met het kredietrisico op de verzekeraar bij:

- de berekening van het VEV en
- de berekening van de waarde van de vordering van het fonds op de verzekeraar. De vordering hoeft niet te worden verlaagd vanwege het kredietrisico van de verzekeraar.

Aan deelnemers van verzekerde fondsen worden dezelfde zekerheidswaarborgen geboden als aan deelnemers van direct verzekerde regelingen, waarbij de werkgever de regeling rechtstreeks heeft ondergebracht bij de verzekeraar.

Ultimo 2013 is geen sprake van dekkingstekort noch van reservetekort.

Rotterdam, 6 juni 2014

Het Bestuur

namens werkgevers

namens deelnemers

N.G. de Jager, voorzitter

M.W. Ramaekers, secretaris

J.C. Besters, penningmeester

E. Wierenga

E. Haring

namens gepensioneerden
H.P. Koekkoek

4 Overige gegevens

4.1 *Bestemming saldo baten en lasten*

Het Bestuur heeft overeenkomstig de statuten en met inachtneming van de bepalingen in het verzekeringscontract besloten het saldo van baten en lasten toe te voegen aan de algemene reserve.

4.2 *Gebeurtenissen na balansdatum*

In januari 2014 heeft het Bestuur besloten een indexatie toe te kennen per 1 januari 2014 van 0,55%. De koopsom ter financiering bedraagt ongeveer € 4,5 miljoen.

4.3 *Verslag Verantwoordingsorgaan*

Het Verantwoordingsorgaan van Pensioenfonds Ernst & Young is met ingang van 1 januari 2008 opgericht. Bij deze oprichting is een reglement vastgesteld op basis van de uitgangspunten van de Principes goed pensioenfondsbestuur. Hierin is naast de frequentie van het overleg met het Bestuur en de te behandelen onderwerpen met betrekking tot het beleid, ook de verantwoording van het orgaan vastgelegd. In het periodieke overleg tussen het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan zijn in het huidige verslagjaar de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

- Beleid
- Keuze bestuursvorm op grond van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen
- Verzekeringsovereenkomst
- Belegging van het Eigen Vermogen
- Communicatie
- Financiële en actuariële analyses
- Vooruitzichten

Het Verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid om een oordeel te geven over het handelen van het Bestuur. Het Verantwoordingsorgaan heeft in het kader van haar taakuitoefening kennis genomen van het jaarverslag en de jaarrekening en heeft voorts ter zake overleg gevoerd met het Bestuur, de accountant en de certificerend actuaaris.

Ten behoeve van het overleg zijn onder meer de volgende documenten ontvangen met betrekking tot het jaar 2013:

- Risicomatrix van het Pensioenfonds, die bij elke bestuursvergadering zo nodig wordt geactualiseerd
- Concept Jaarverslag 2013
- Concept Accountantsverslag betreffende de jaarrekening 2013
- Concept Rapport van de Certificerend Actuaaris over het boekjaar 2013
- Concept Actuarieel Rapport boekjaar 2013
- Brief d.d. 24 december 2012 inzake afspraken verzekeringsovereenkomst 2013-2017

Het Verantwoordingsorgaan heeft het recht het Bestuur te adviseren over:

- het wijzigen van het beleid ten aanzien van het Verantwoordingsorgaan;
- de vorm, inrichting en samenstelling van het intern toezicht (Visitatiecommissie);
- het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid.

Het Verantwoordingsorgaan heeft in het kader van continuïteit met betrekking tot de zittingstermijn van de leden van het Verantwoordingsorgaan een wijziging geadviseerd in die zin dat de zittingsduur van de individuele leden niet tegelijkertijd eindigt. Op grond van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen is in 2013 met het Bestuur afgesproken dat hiermee rekening zal worden gehouden in het per 1 juli 2014 te wijzigen Reglement Verantwoordingsorgaan.

Tevens zal worden opgenomen dat de zittingstermijn zal eindigen respectievelijk aanvangen op 1 juli, zodat het Verantwoordingsorgaan in gelijke samenstelling zich kan uitspreken over het jaarverslag van het desbetreffende kalenderjaar.

Bevindingen en conclusie

Het Verantwoordingsorgaan heeft op basis van de ontvangen documenten met betrekking tot het jaarverslag en de jaarrekening en het overleg met het Bestuur, de accountant en de certificerend actuaaris de volgende bevindingen:

- De in 2012 getroffen voorbereidingen voor contractverlenging hebben geleid tot een nieuw verzekeringscontract op basis van rentestandskorting (RSK) met AEGON voor een vijfjaarperiode ingaande 1 januari 2013. Het desbetreffende contract is op 24 december 2012 door AEGON per brief vastgelegd en door beide partijen getekend. In het jaarverslag wordt over dit nieuwe contract nadere, inhoudelijke informatie verschaft.
- Ten aanzien van de afrekening van het voorgaande verzekeringscontract bestaat een dispuut over een bedrag van € 8,5 miljoen, mede waardoor de verzekeringsovereenkomst tussen het pensioenfonds en AEGON nog niet getekend is.
- Wel is in 2013 de vergoeding van € 53,5 miljoen ontvangen voor het opgeven van het recht op overrendement. In het jaarverslag wordt dit door het Bestuur uiteengezet.
- Ook deze nieuwe verzekeringsovereenkomst, die loopt van 1 januari 2013 tot en met 31 december 2017, heeft de vorm van een garantiecontract en bevat zodanige afspraken dat het verzekerings- en renterisico is afgedekt. Het Bestuur heeft alle risico's, waarmee het fonds te maken heeft, beschreven in het jaarverslag en geeft daarbij aan dat het met een verzekeringscontract inherente kredietrisico het belangrijkste niet afgedekte risico is.
- Het Eigen Vermogen c.q. de Algemene Reserve wordt met ingang van 2013 afzonderlijk belegd bij ING Investment Management op een overeenkomstige wijze als mogelijk is in de Pensioenbijspaarregeling. Om tijdig in te spelen op veranderingen in het beleggingsklimaat is de BeleggingsCie, die in 2012 reeds op voorlopige basis functioneerde, in 2013 formeel door het Bestuur ingesteld.
- Met betrekking tot voornoemde vergoeding van € 53,5 miljoen kiest het Bestuur voor een maximale manoeuvreerruimte om in de komende jaren terug te kunnen keren naar een contract op basis van gesepareerde beleggingen wanneer de tijd daarvoor weer gunstig is. Periodiek wordt door het Bestuur daarvoor een evaluatie gemaakt.
- De vergoeding vormt een belangrijke oorzaak voor het positieve resultaat van € 63 miljoen over 2013 dat is toegevoegd aan de Algemene Reserve. De tegenover de Algemene Reserve, ten bedrage van € 152,9 miljoen, staande beleggingen zijn in twee onderdelen gesplitst. Eén onderdeel betreft de ontvangen vergoeding met een eigen beleggingsbeleid teneinde de optie tot terugkeer mogelijk te maken. Het tweede onderdeel is bedoeld om, tezamen met het eerste onderdeel, het indexatiepotentieel van het pensioenfonds te optimaliseren.
- De indexatie van de pensioenaanspraken is sinds 1 januari 2007 voorwaardelijk. De communicatie over de verwachting op welke wijze de voorwaardelijke indexatie in de toekomst zal kunnen worden verleend, is in het jaarverslag uiteengezet. Het Bestuur heeft in 2013 aan het indexatiebeleid nader invulling gegeven op basis van het nieuwe RSK-contract. Aangezien er in de komende jaren geen sprake meer is van overrendement, zoals bij een GSB-contract, en alleen rendement resteert op de beleggingen van de Algemene Reserve is gesteld dat het instandhouden van het Eigen Vermogen wenselijk is. Dit houdt in dat de indexatie-ambitie is bijgesteld zodanig dat niet de volledige prijscompensatie zal kunnen worden vergoed in de komende jaren.

Wij adviseren het Bestuur de algemene uitgangspunten die aan het indexatiebeleid ten grondslag liggen verder vorm te geven en jaarlijks te evalueren.

- In 2013 is door het Bestuur een aanvang gemaakt met het inwinnen van adviezen om tot de keuze te komen van de bestuursvorm die door de Wet versterking bestuur pensioenfondsen wordt verlangd. De vijf mogelijke bestuursmodellen zijn daarbij de revue gepasseerd. Mede op grond van juridische consultatie heeft een door het bestuur ad hoc ingestelde groep een voorstel gedaan. In deze groep was ook het Verantwoordingsorgaan vertegenwoordigd. Begin 2014 heeft het bestuur het besluit genomen om voor het paritaire bestuursmodel te kiezen. Dit model sluit het meeste aan op de huidige constellatie.
- In 2013 zijn tussen werkgever en werknemers nieuwe premieafspraken tot stand gekomen waarover in het jaarverslag eveneens nadere informatie wordt verschaft.

Het Verantwoordingsorgaan geeft op grond van artikel 5.1 van het Reglement Verantwoordingsorgaan jaarlijks een algemeen oordeel over het handelen van het Bestuur aan de hand van voornoemde documentatie, het door het Bestuur uitgevoerde beleid over 2013 en beleidskeuzes die op de toekomst betrekking hebben.

Het Verantwoordingsorgaan komt, het voorgaande mede in ogenschouw nemend, tot de conclusie dat het Pensioenfonds haar taken in het jaar 2013 op een adequate wijze en slagvaardig heeft uitgevoerd.

Rotterdam, 6 juni 2014

Stichting Pensioenfonds Ernst & Young

Het Verantwoordingsorgaan

E.J.F. Eijsackers, C.H.M. Walschot en H. Strating

Reactie Bestuur

Het Bestuur kan zich vinden in de hierboven geformuleerde bevindingen en conclusie en bedankt de leden van het Verantwoordingsorgaan voor de constructieve samenwerking in het afgelopen jaar.

4.4 *Controleverklaring van de onafhankelijke accountant*

Aan het bestuur van

Stichting Pensioenfonds Ernst & Young

VERKLARING BETREFFENDE DE JAARREKENING

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2013 van Stichting Pensioenfonds Ernst & Young te Rotterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de staat van baten en lasten over 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het verslag van het bestuur, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschatting neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van het pensioenfonds gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Ernst & Young per 31 december 2013 en van het resultaat over 2013 in overeenstemming met Titel 9 boek 2 BW.

VERKLARING BETREFFENDE OVERIGE BIJ OF KRACHTENS DE WET GESTELDE EISEN

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het verslag van het bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het verslag van het bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Rotterdam, 26 juni 2014

MAZARS PAARDEKOOPER HOFFMAN ACCOUNTANTS N.V.

Origineel getekend door: drs. C.A. Harteveld RA

4.5 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Ernst & Young te Rotterdam is aan Aon Consulting Nederland cv de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2013.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangevane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Ik heb geconstateerd dat de verplichtingen van het pensioenfonds volledig zijn verzekerd door middel van een garantiecontract en dit betrokken in mijn oordeel.

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangevane tot balansdatum, sprake van een toereikende solvabiliteit.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Ernst & Young is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de toeslagen beperkt zijn.

Eindhoven, 6 juni 2014

Ir. M.J.M. Pernot, AAG
verbonden aan Aon Consulting Nederland cv

w.g.